ABC Kitap
http://www.abckitap.com

İslam Büyükleri Külliyatı

HACI BEKTAŞI VELİ

BEKTAŞİLİK

BEKTAŞİ NEFESLERİ

Yazan: MUSTAFA ERTUĞRUL KAAN

Sahibi ve Nasiri
GAYRET KİTABEVİ
Ankara Cad. No.131 İstanbul

İSLAM BÜYÜKLERİ KÜLLİYATI:

Muhterem Nail Bey
Kardeşime Saygılarımla

HACI BEKTAŞ-I VELÎ

— BEKTAŞİLİK —
Bektaşi Nefesleri

YAZAN :

Mustafa Ertuğrul KAAN

Sahibi ve Naşiri:

GAYRET KİTABEVİ

Ankara Caddesi No: 131
İSTANBUL — 1964

Ö N S Ö Z

Anadolumuzun sinesinde yetiştirdiği bu kıymetli evlâdının hayatını aziz okuyucularıma sunmakla bahtiyarım.

Bu eseri yazarken mümkün olduğu kadar bitaraf olmağa gayret ettik. Hacı Bektaşi Veliyi olduğu gibi göstermeye çalıştık.

Yirminci asırda madde ve ruhun tekâmülü muvazi bir şekilde cereyan etmektedir. Zaten maddenin olgunlaşması yine ruhun sayesindedir. Maddi ihtiyaçlarını tatmin edenler eğer ruhi ihtiyaçlarını tatmin etmezlerse insanlık bakımından eksik kalırlar ve aksi olarak ruhi ihtiyaçlarını tatmin edip bedeni ihtiyaçlarını tatmin etmezlerse insanlık bakımından eksik kalırlar.

Hayattan zevk alamazlar. Şu halde; madde ve ruhu (Hakikat de madde ve ruh birdir) beraber yürütmek lâzımdır.

İşte Hacı Bektaşi Velî beşeriyetin bu halini önceden sezmiş ve esas müslümanlığa (1) avdet emrini vermiş ve kendine tabi olanları da o yönden çalıştırmaya başlamıştır. Yeni bir inkilâp yapan Hacı Bektaşi Velidir. Fakat o Müslümanlığa yepyeni bir şey ilâve etmemiş esas hakiki müslümanlığı örten perdeleri açmıştır. Her inkılâpta olduğu gibi ona ve yoluna hücum edenler olmuştur. Fakat o ve evlâtları bu hususta yılmamışlar hayatları bahasına yollarından ayrılmamışlardır. Hacı Bektaşi Velinin hayatı zamanla esrar perdesi arkasına geçmiştir. Bu büyük velîyi türlü türlü gösterenler ve yolunu, sözü-

---

(1) Esas müslümanlık Hz.ti Muhammedin yaşadığı zaman, Asrı saadet devridir. Dört halifeden sonra islâmiyete hariçten yabancı ve aslı olmayına fikirler eski dinlerin an'aneleri karışmış ve Hz. ti Peygamberin ağzından çıktı diye birçok uydurma hadisler rivayet olmuş, Ümmeti Muhammet 73 fırkaya ayrılmıştır. İşte Hacı Bektaşi Veli Ehli naciyeyei yani doğru yolu Kur'an âyetleri ile isbata çalışan büyük velilerden biridir.

nü yanlış anlatanlar olmuştur. Biz bu eserimizde O büyük azizin hayatını mümkün olduğu kadar doğru aksettirmiye çalıştık.

Her kusur bizden ve doğruluk Allahtandır.

Mustafa ERTUĞRUL

*
* *

BAŞ VURULAN ESERLER :

İslâm Ansiklopedisi - Hayat Ansiklopedisi - Türk Ansiklopedisi - Meşhur Adamlar Ansiklopedisi - Mezhepler tarihi (Ziya Şakir) - Makalat - Vilâyetnamei Hacı Bektaşi Veli - Bektaşiliğin iç yüzü (Tefik Otyam) - Bektaşi Sırrı Onaltıncı Asırda rafizilik ve Bektaşilik (Ahmet Refik) - Mevleviyye Tarihi - Osmanlı Tarihi - Orta zaman tarihi 2 ci Cilt - Seyitbattal Gazi Tarihçesi - Bektaş; Şairler: (Sadettin Nüzhet) Hammer tarihi - Muhtelif risaleler - Âşık paşazade Tarihi - Bektaşi Şairleri - Künbül ahbar Nefahatül üns tercümesi, Şakayık tercümesi Menakibül Arifin (Eflâki), Sevakıbül Menakıb (Abdülvehhalı Hemedam), Menakıp Hacı Bektaşı Velî (D. Etem).

HACI BEKTAŞİ VELİNİN
Tarihi Şahsiyeti

Hacı Bektaş 1254 tarihinde Nişaburda doğdu. Babası Mehmet Varidül Horasanidir. Anası Nişabur müftüsünün kızı Hatemedir. Babası tarafından şeceresi şöyledir :

Seyit Mehmet Varidül Horasani, Seyit İbrahimi Sani, Seyit İbrahimül Mucab, İmamı Hz. Musa Kâzım (1)

Hacı Bektaş hicri 660 yılında yirmi yaşında ruhundaki ilâhiyata olan coşkunluğu dolayısiyle ruh mekteplerinden birini idare den Ahmet Yesevi dergâhı Şeyhi Lokman Perendeye derviş oldu (2).

Şeyh Lokmanın yanında üç yıl durdu. Onun yönlerini aldı. Çabuk inkişaf etti. Hacı Bektaşi, diğer yaşlı dervişlere tanıtmak maksadiyle Lokman birgün müritleriyle sahraya çıktı orada bir darı yığını vardı. Lokman perende :

« Bu darı üzerinde namaz kılınız!» diye üç defa bağırdı. Dervişlerden kimse yerinden kımıldamadı. Yalnız Bektaş ilerledi. Ve üstâdının emirini yerine getirip darı üstünde iki rekât namaz kıldı. Şeyhi Lokman bunun üzerine Bektaşi kendi yerine oturdu ve ona hilâfet verdi. (3)

Hacı Bektaşi Veli beş yıl şeyhinin vefatından sonra şeyhlik yaptı Ve sonra H. 668 de Hacca gitti. Ve dönüşte Kerbelâ

---

(1) İmamı Hz. Musa Kâzım Hz.ti Ali'nin 7 nci batındaki torunu ve on iki imamın 7 ncisidir. Hacı Bektaşi Veli de Hz. Musa Kâzımın 7 nci oğlunun 7 ncisidir.

(2) Lokman perendenin tarikat nisbetleri yani manevi üstadları şöyledir:
Lokman perendei Kâşanî, Yahyai Kahıstanî, İshakı Hemedani, Yakup İsfahani, Hoca Rüstem Taberistani, Hoca Ahmet Yaseviyyüt Taşkent, Muhammed Züccac, Ebubekiri Sibbi Bin Yunüs, Cüneydi Bağdadi, Sırrı Sakati, Maruf Kerhi, Davut Tai, Habibi Acemi, Hasanı Basrî, İmamı Hz. Ali, Hz. Muhammed S.A.V.

(3) Hilâfet: Olgunlaşan hak yolcularına üstadları tarafından verilen şahadetname, artık o şahısta talebe yetiştirebilir.

yoluyla Kayseriye ve M. 1280 tarihinde Kırşehir civarında Karahöyük köyüne yerleşti. H. 669 da Kırkgün baba Resul de ona hilâfet verdi.

Ve aradan bugünkü Hacı Bektaş Nahiyesi denen yere geldi (4).

Hacı Bektaşın ilk talipleri İdris Hoca ve Kutlu Melektir, Hacı Bektaşın duasını alan idris hocanın Hızır, Habibe ve Mahmut isminde üç çocuğu olmuş Bali hızır bilahare dergaha kaymakam olmuştur.

Osmanlı Devletinin padişahlarından Orhan bey zamanında yeni teşekkül eden Çeri yani asker ocağının kutlu ve mübarek olması için Hacı Bektaşı Velîye bir dua yaptırılmış Hacı Bektaşı Velî erlerden birini yanına çağırmış ve cübbesinin bir kolunu erin başı üzerine, kolunun yeni neferin arkasına sarkmış olduğu halde :

— Bu askerin adı Yeniçeri olsun, Allah yüzlerini ak, kollarını kuvvetli, kılıçlarını keskin, oklarını isabetli etsin!» diye dua etmiştir.

Hacı Bektaş Kadıncık Ana ile evlenmiştir. 700 tarihinde Hacı Bektaşın Timurtaş isimli bir oğlu olmuştur. Hacı Bektaşı Velî bu çocuğa: «— Hak yardımcın, hızır lalan olsun!» buyurduğu için Timurtaşın lâkabı Hızırbaba oldu. Hızırın Resul ve Mürsel isminde iki oğlu vardır. Çeleebiler bu koldan geldiklerini iddia ederler. Babalar kolu ise Hacı Bektaşı Velînin evlenmediğini ve oğlu Seyit Ali Sultanın Kadıncık Anadan temassız meydana geldiğini söylerler. Çelebiler sekiz, on kola ayrılmışlardır. Başlıcaları Aptallar, Tahtacılar ve Çepunilerdir.

Babagân kulu ise bugünkü Nazenin ve Bektaşi denilen zümreyi teşkil eder. Bu tarikatın büyükleri on iki imama işaret olan (5) on iki bölümlü bir taç giyerlerdi.

Göğüslerinde on iki köşeli bir taş taşırlardı ve buna teslim taşı derlerdi. Bu taş Ürgüp kasabasında bulunurdu. Rivayete göre Hacı Bektaşı Velî düşmanları tarafından zehirlenmiş

---

(4) Tarihi Mevleviye S. 175

(5) On iki imam: Hz. Ali'nin Hz.ti Fatıme ile evlenmesinden doğan erkek evlâtlar ve torunlar sonuncusu Mehmet Mehdidir.

ve hemen keşfederek kusmuş ve bu taşda ondan hasıl olmuş. Hacı Bektaşı Velî Hicri 738 M. 1337 de vefat etmiştir.

Bektaşiliği bir tarikat haline getiren Balım Sultandır (6).

BEKTAŞİLİK NEDİR?

Bektaşilik 15 ci asırda Balım Sultandan evvel bütün âyin ve erkâniyle teşekkül etmişti (7). Balım Sultan Bektaşiliğe âyin ve erkân itibariyle bazı yenilikler ilâve etmiştir. Tekkeleri düzene sokmuş ve dünyadan el çeken bir dervişlik mektebi kurmuştu. Buraya mensup olanlar hiç evlenmiyorlardı. Kulaklarında dünyayı terk ettiklerinin alâmeti olmak üzere demir küpeler takıyorlardı. Bu teşkilât eskiden Kalenderiye tarikatında da mevcut idi. Bektaşilik Hıristiyanlıktan geçme bir yol değildir. Bilâkis her dine hitap eden serbest ve ileri görüşlü bir mekteptir. Bektaşilikte diğer tarikatlarda olduğu gibi (8) evrat, fazla zikir ve dualar yoktur. Bektaşilikte el tutmak, ikrar vermek ve Nadir Aliyi okumak vardır. Bir de Cem âyini mevcuttur (9). Bektaşilik öz Türk tarikatıdır. Nefes ve ilâhilerinde öz türkçe ile hitap eder. Burada Arap ve Acemin lisan ve kültürü yoktur. Türk milletinden başka (Arnavutlar müstesna) hiç bir müslüman milletde Bektaşilik yoktur.

Bektaşilik batıni, yani yolunu, erkânını gizliyen bir yol-

---

(6) Balım Sultan: 922 — 1516 — Asıl ismi Hızır Balidir. Hacı Bektaşi Velinin nefes evlâdı, yol oğlu, Hızır Lâlenin oğlu Resûl Balinin oğlu Yusufu noğlu Mürset Babanın evlâdıdır. Mürsel Baba Seyit Ali Sultanla Rumeliye geçmiş ve doksan yaşında Dimetokada bir Bulgar kızıyle evelenmiştir. İşte Balım Sultan bu kızdan doğmuştur. Kendisi Alim, zeki ve nurlu güzel bir zat idi. Fatihin oğlu 2 nci Beyazid onu İstanbula çağırtmış ve ona resmen merasimle intisap etmiş ona büyük merasim yaptırtmıştı.

(7) İslâm Ansiklopedisi — C: 2

(8) Diğer tarikatler hakkında malûmat almak isteyenler Abdülkadir Geylani ve Bahaddin Nakşibent adlı kitaplarına başvursunlar.

(9) Hayat Ansiklopedisi.

dur. Bir çok bektaşi şairlerinde Hurufilik (10) görülür. Bektaşiliği mezhep itibariyle Caferi (11) irfan ve felsefe itibariyle Hurufi diye tarif edenler mevcuttur.

Behey kardaş yolumuza giremezsin demedim mi
Bizim gizli sırrımıza iremezsin demedim mi
Bu sırrı her kişi bilmez, bilenler de haber vermez
Bu sırrı gayri göz görmez, göremezsin demedim mi
Evvel bir mürşide ulaş, akıt gözünden kanlı yaş
Yezitten kaç behey kardaş, kaçamazsın demedim mi
Erenlerden bin bir name, gezersin şark ile Şame
Gel uy Oniki imame, uyamazsın demedim mi
Basnavî tâ ezeliden himmet almış ol Velîden
Okur ilmini Aliden, duyamazsın demedim mi?

Bektaşiliğin her iki kolunda da iki büyük âyin vardır:

1 — İkrar âyini
2 — Cem âyini.

İkrar âyini: İkrar âyininde bektaşi olacak adam bir müddet tecrübeden geçtikten sonra pir evine bir rehber, bir müsahip, ve bir de sahip isimli üç şahısla götürülür. Evvelâ rehber talibe abdest aldırır. Onu beyaz bir kefene sarar, boğazına tuğbent ismini verdikleri beyaz bir mendil dolar. Kurbanlık koyun gibi meydan denilen yere getirir. Burada yere serilmiş 12 post vardır. Her birisi bir bir imama işarettir. Her postta bir bektaşi babası oturur. Namzet evvelâ dört kapıya (şeriat, tarikat, marifet, hakikat) kapılarına selâm verir ve mürşidin önünde durur. Mürşit sağ elini ikrar verecek adamın omuzları arasına koyup bir âyet okur. Elindeki üç boğumlu çubukla (bu üç boğum Allah — Muhammed — Hz. Ali'ye işarettir) onun sırtına vurur. Kulağına eğilip:

---

10) Fazlullahi Hurufi Hurufilik mezhebini kurmuştur. Şair Nesimi ve Fazlullah bu mezhebi müdafaa ettikleri için öldürülmüşlerdir.
(11) İmam Caferi Sadık kurmuştur.

— Girme, girme.. Dönme, dönme. Eline, diline ve beline hâkim ol! (12) der ve sonra kefen yırtılır. Bu suretle tarikata girmiş olunur. Ve bu arada peygamberin dostunu dost ve düşmanını düşman bilmek üzere kalacağına yemin ettirilir. Buna tevellâ ve teberra denir (13). Bu merasim esnasında bir zeytinyağ kandili yakılır. Merasim bittiği vakit diğer mumlar yakılır. Bu talibe artık «Can» denilir. Can Mürşitten başlıyarak her imamın postu önünde durup evvelâ postu ve sonra posttaki babanın avucunun içini öper.

Cem âyini ise: bir toplantı ve ruhî neş'e âlemidir. Burada ilâhî nefesler okunur, mersiyeler söylenir. Sazlar çalınır ve meclisin neş'eli olması için de içki içilir. Bektaşilik yoluna içkiyi katan Akyazılı Sultandır (14). Bu zatın içkiyi katmasındaki esbab: içki mihenk taşıdır. İnsanın içini dışarı vurur. İçinde münafıklık, hoyratlık varsa o insanlar belli olur ve bektaşilikten kovulur.

Şüphesiz ki bektaşiliğin Türk milletine hizmeti büyüktür. Gerek dil ve gerekse taassupla mücadele bakımından faydaları çoktur. Türk edebiyat tarihi bektaşi şairlerinin nefes ve mersiyeleriyle süslüdür. Nacreddin Hoca hikâyeleri gibi Bektaşi fıkraları halk arasında yayılmış ve sevilmiştir. Bektaşiliğe cephe alanlar çok olmuştur. Bu yüzden kanlı vak'alar olduğu-

---

(12) (Elinle komadığını alma. Hırsızlık yapma, Dilinle malayani söyleme, beline yani nefsine hakim ol) demektir.

(13) Peygamberimizin düşmanları: Emevilerdi. Ebu Süfyan en birinrinci düşmanıydı. Kılıç korkusuyla müslüman oldu. Oğlu Muaviye ki anası fahişe Hintdir. Ve Hint Uhut harbinde Peygamberin Ameası Hazreti Hamzanın ciğerini çiğnemiş, kanını içmiştir. Muaviye ise Hz. ti Ali'yle ve Hz. Hasanla harp yapmış. Hz. ti Hasan Tabibi İbni Es'ale zehirletmiştir. Muaviyenin oğlu Yezit de Hz.ti Hüseyini ve Peygamber evlâtlarını Kerbelâda şehit ettirmiştir. Tafsilâtı (İslâm Aslanı Hz.ti Ali isimli kitabında vardır).

(14) Akyazılı Sultan: Bektaşilere göre Hacı Bektaşinin Halifelerindendir. Evliya Çelebiye göre bu zat Ahmet Yasevinin halifesidir. Ve Hacı Bektaşla Anadoluya gelmiş 2 nci Murat zamanına kadar yaşamıştır.

nu tarihler yazar. 2 nci Mahmut bektaşi dergâhlarını kapatmış ve bektaşi babalarını sürdürmüş, Bektaşi olan yeniçeri ocağını yıktırmıştır. Daha bunun gibi nice fecaatler.. Bununla beraber bektaşiler hiç bir vakit haksızlığa boyun eğmemişler ve fikirlerini tekme, sille tokat arasında ve bazanda gizli manzumeler ve fıkralar ve nüktelerle yaymışlardır. Bektaşilere eski zamanın softa güruhu «Bektaşi sırrını açıklıyorum» diye uydurma kitaplar yazmış ve onları halk arasında düşürmeğe çalışmıştır. Halbuki güneş balçıkla sıvanır mı? Sıvanmaz.

HACI BEKTAŞİ VELİNİN MENKIBELERİ

Horasan Padişahı Seyyit Mehmet, diğer lâkabiyle İbrahim Sani şehirdeki büyük adamları ve ileri gelen beyleri topladı. Kendisinin oğlu olmuyordu. Yaşı 70'i geçmişti. Acaba buna ilâhi yolda bir derman bulunabilir miydi? Alimler dediler ki:

— Bu memlekette ne kadar derviş, fakir ve miskin varsa bir araya toplıyalım. Büyük bir meclis yapalım. Hocalar ve hafızlar Kur'an okusunlar. Dervişler ve fukaralar dua ve zikir yapsınlar. İnşallah Allah belki bir evlâd lûtfeder..

Memlekete haber çıkarıldı ve dervişler, hocalar, fakirler çağrıldı. Toplandılar zikre ve ibadete başladılar. Yedi gün bu hale devam ettiler. Seyit Mehmet bunlara haddi hesabı olmayan altın ve gümüş dağıttı. O gece Sultan Mehmet Hatem Hatun ile yattı. Cilvei ilâhi Hatem Hatun hamile oldu ve müddeti tamam olunca bir erkek evlât doğurdu. Doğan çocuğun yüzü nurlar içinde idi. Büyük şenlikler yaptılar. «Bektaş» diye isim koydular. Anası hatun memesini Bektaşa uzatırdı fakat Bektaş bir türlü memeyi emmezdi. Bektaş şahadet parmağını emip duruyordu. Günlerden bir gündü. Bektaş parmağını kaldırdı ve şahadet getirdi. İlk ağzından duyulan söz şahadet olmuştu. Bektaş büyüdükçe güzelleşiyordu. Gayet temizli. Dört beş yaşında ibadet etmiye koyuldu.

Günlerden bir gün Sultan Mehmed Bektaşa ilim tahsil et-

tirmek için bir âlim aradı. Ona Şeyh Lokman Perendeyi tavsiye ettiler. Ahmet Yesevinin halifelerinde nolan Lokman Perende bu çocuğun işlerine şaşıyordu. Bir meselenin evvelinden bahsederken Bektaş sonunu söylüyordu. Günlerden biriydi. Lokman Bektaşın yanına girince afalladı. Bektaşın sağında ve solunda nurdan iki şahıs Kur'an öğretiyorlardı. Yüzlerinden fışkıran nurlar odayı aydınlık içinde bırakmıştı. Lokman içeri girince o iki şahıs kayboldular. Lokman Bektaşa sordu:

— Aman Bektaş o iki nurani şahıslar kimlerdi?

Bektaş gülümsedi:

— Bilmiyor musun?

— Hayır. Ne olur söyleyiver.

— Benim sağ tarafımda oturan nurani şahıs iki âlemin güneşi Ceddi alâm Hezreti Muhammed Aleyhisselâm ve sol yanımda oturan da Erimel Mü'minin Hazreti İmamı Alidir. Bana Kur'anı Kerîm öğrettiler. Biri zahirini, diğeri Kur'anın batınî mânasını öğretiyor...

Lokman Perende abdest almak istiyordu.

— Oğlum Bektaş bana dışardan bir ibrik su getir de abdest alacağım!

— Muhterem efendim. Bir nazar etseniz de mektebin içinde bir su çıksa. Dışarıdan getirmeye lüzum kalmasa.

— Aman evlâdım... bizim öyle krametlere kuvvetimiz yetmez!..

Hacı Bektaşı Velî gülümsedi. Mübarek ellerini kaldırdı. Cenabı Hakka yalvardı. Şeyhi duasına «âmin» dedi. Bektaş secdeye kapandı. Bir de baktılar ki toprağın ortasında bir su görünüyor! Lokman Perende Hacı Bektaşı Velînin bu kerametini görünce:

— Yâ Hünkâr! diye haykırdı.

İşte o günden itibaren Hacı Bektaşı Velînin lâkabı «Hünkâr» oldu.

Kurban bayramı yaklaşmış, hac zamanı gelmişti. Lokman Perende hacca gitti. Arafat dağında vakfeye durdukları vakit Lokman yanındaki hacı arkadaşlarına:

— Bugün arefedir. Bizim memlekette pişi pişer... diyordu. O günde Hacı Bektaşı Velîye bu hal malûm oldu. Hemen Lokman Perendenin evine koştu.

— Bir tepsi içine pişi koyup bana verin... dedi.

Hacı Bektaş pişiyi aldı Beytullah tarafına uzattı.

Lokman Perende bir de baktı ki, önünde bir tepsi pişi var. Sağ yanına bakınca hacıların arasına gülerekten karışan Bektaşı hayretle gördü!

Hicazdan avdetlerinde Horasan ahalisi Şeyh Perendenin hacılığını kutlulamak üzere geliyorlardı. Lokman dedi ki:

— Asıl siz dönün Bektaşı ziyaret edin. Asıl hacı odur!

İşte o günden itibaren Bektaşa Hacı Bektaşı Velî dendi.

Meşayihler Şeyh Lokmanın hacılığını kutlulamağa gelmişlerdi. Mektebin içinde şırıl şırıl akan suyu görünce hayret ettiler.

— Yahu bu su ne vakit çıktı! Ne güzel su!

Perende dedi ki:

— Bu bir keramet ve velâyet işidir. Bu kerameti de gösteren «Hünkâr Hacı Bektaş» dır.

— Bu Hünkâr da kim?

Lokman Hacı Bektaşı işaret etti:

— İşte bu!..

— Bu daha genç bir çocuk. Ne zaman hacı oldu?

— Ben Kâbei muazzamada namaza durduğum vakit bu zatı yanımda görürdüm. Namaz kılınca kaybolurdu.

— Peki, bu çocuk nasıl oluyor da keramet gösterebiliyor?

Hacı Bektaş Velî ilerledi:

— Benim ismim Bektaş. Ben Hazreti Alinin nesli ve sırrıyım. Bu gibi kerametler bizim neslimize miras kalmıştır. Bu bir Allahın nasibidir.

— Evlâdım güzel söylersin. Siz hakikaten Evlâdı Resul müsün? Onun sırrı olduğunu söyliyorsun. Onun sırrı olan insanlarda bazı alâmetler bulunur. Sende de öyle alâmetler varsa bizlere göster de biz de bilelim, tasdik edelim.

Hacı Bektaşı Velî elini açtı. Elinin ortasında yeşil bir ben görülüyordu. Şeyhler:

— Hazreti Şahı Yezdanın alınlarında da bir lâtif ben mevcuttu, dediler.

Hacı Bektaşı Velî başındaki takkeyi açıp gösterdi. Alnında yeşil nurani bir ben parıldayıp duruyordu.

Bunun üzerine şeyhler tâzimle onun önünde eğildiler ve:

— Kusura bakma, suçumuzu affet, bize dua et! dediler.

Hacı Bektaşı Velî bir gün şeyhlere dedi ki:

— İçinizde susam yaprakları üzerine seccade salıp namaz kılacak kimse varsa biz kendisinin dervişi olacağız!.

Meşayih bu söze hayret edip güldüler.

— Eğer sen böyle birşey yapabilirsen biz senin dervişin oluruz! dediler.

Hacı Bektaşı Velî abdest aldı. Seccadeyi:

«— Bismillah ve biemrullah» diyerek susam yaprakları üzerine bıraktı. Seccade dümdüz durdu. Hacı Bektaş seccadenin üzerine çıkıp iki rekât namaz kılıp indi.

Hacı Bektaşı Velî kırk yıl müddetle tenhaya çekildi ve ibadete koyuldu. Riyazat ve ibadetten beyni kafasından çıkacak hale gelmişti. Kırk yıl sonra Tanrıdan:

— İbadetin kabul olundu!» sadası duyuldu.

Hayali gönlümde yadigâr kalan
Hünkâr Hacı Bektaş Ali Kendidir
Darağacı üstünde namazın kılan
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir
Alinin işleri daim sır ilen
Kisvetini kırmızıdan örünen
Nâr içinde Cebraile görünen
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir
Aslan olup yol üstünde oturan
Selman idi ana nergis getiren

Kendi cenazesin kendi getüren
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir
Musa kahraman dine gönderen
Münkirin gözüne perde indiren
Doksan bin küffarı dine döndüren
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir
Yerlerin göklerin binasın düzen
Ak üstünde kara yazılar yazan
Engür şerbetini kırklara ezen
Hünkâr Hacı Bektaş Ali kendidir

Veli Ahmet Yesevinin Kutbettin Haydar adında bir nefes oğlu vardı. Gayet pehlivan kişiydi. Onu civarda bulunan «Bedehşan» melikinin üzerine altı bin yiğitle gönderdi. Bedehşan kâfirlerinin casusları Kutbettinin geldiğini padişahlarına bildirmişlerdi. Padişahları bu altı bin askere tuzak kurdu. Pusuya düşürdü. O gün akşama kadar savaş oldu fakat Kutbettin Haydarın askeri kâmilen kırılıp kendisi de esir düştü. Haydarı karanlık bir mağaraya kapattılar. Gecenin soğuğu ve gündüzün sıcağı Haydarı hasta yapmıştı. Yedi sene orada kaldı. Bu müddet zarfında Bedehşanlılar Müslüman memleketlere saldırıyorlardı. Ahmet Yesevi kimi orduya baş etse mağlûp oluyordu. Cenabı Hakka yalvardı, yakardı. Kurtuluş yolunu istedi. Hızır Aleyhisselâm Hacı Bektaşı Velîye bu hali bildirdi. Hacı Bektaşı Velî Ahmet Yesevinin yanına vardı: «Ben senin oğlunu kurtaracağım. Bana Hızır haber verdi!» dedi. Ahmet Yesevi ona çok hürmet etti. Yanına oturttu.

— Oğlum seni yerime vali yapayım.. Tek sen oğlumu kurtar. Şu kâfirlerden bizi halâs eyle! dedi.

Hacı Bektaşı Velî kapıdan çıktı. Kayboldu. Ahmet Yesevinin adamları ve dervişleri:

— Bizim pirimiz bunadı, yerini baldırı çıplak bir gence veriyor! deyip dağılmaya başladı.

Gelelim Hacı Bektaşa. Hacı Bektaş bir anda bir doğan olup uçtu ve kendisini Haydarın mağarası önünde buldu. İlâ-

hî kuvvetle içeri girdi. Baktı ki bir deri bir kemik bir adam içerde oturur. Haydarın başı kel olmuş vücudu kanlar içinde idi. Hacı Bektaşı Velî mübarek elini uzatıp onu sıvadı. Bir anda akan kan durdu ve kellik kaybolmaya başladı.

Dün gece seyranda batın yüzünde
Hünkâr Hacı Bektaş Velîyi gördüm
Elifi taç başında nikâp yüzünde
Aslı imam nesli Aliyi gördüm
Geçti seccadeye oturdu kendi
Cemali yüzünden çırağ uyandı
İşaret eyledi sakiler sundu
Bize Haktan gelen doluyu gördüm
İçtim ol doludan aklım yitirdim
Çıkardım kisvetim ikrar getirdim
Menzil gösterdiler geçtim oturdum
Kement ile bağlı belimi gördüm
Mürşit eteğinden tutmuşum destim
Bu idi muradım irişti kastım
Bilmem sarhoş muyum neyim ben mestim
Erenler verdiği dilim igördüm
Kalender Abdalım koymuşum seri
Şükür kurban kestim gördüm didarı
Erenler Serveri gerçekler eri
Sultan Hacı Bektaş Velîyi gördüm.

Haydara:

— Ver elini, yum gözünü! dedi. Haydar elini uzattı ve gözünü yumdu. Beştaşı Velî:

— Aç gözünü! dedi. Açtı. Bir de baktı ki kendisi Ahmet Yesevinin, babasının evinin önünde. Kapıyı açıp içeri girdi. Ahmet Yesevi onu sevinç yaşlariyle, hamd ve sena ederek karşıladı.

Hacı Bektaşı Velî Haydarın hapsedildiği mağaranın içinde ibadete koyuldu. Yemek yemeksizin kırk gün çile çıkardı. Elini açıp dua etti:

— Ey yüce Allah, bütün kâinatı Hazreti Fahri âlemin ve evlâtlarının aşkı için yarattın. Hazreti Muhammed, Hazreti Ali aşkına senden kâfirlerin üzerine korkunç karanlığı göndermeni istiyorum. Umarım ki belki müslüman olurlar!

Cenabı Hak duasını kabul etti.

Bedehşan ülkelerini bu karanlık kapladı. Yarabbi bu ne bitmez geceydi böyle!

Bazı âlim rahipler vardı. Bunlar Hacı Bektaşın mağarada yaptığı şeyi keşfettiler. Tekfura haber verdiler. Tekfur mağarayı askerle kuşattı. Bir de baktı ki büyük bir ejder, mağaranın ağzında duruyor. Ağzından alevler fışkırıyor. Korkudan mağaraya yaklaşamaz oldular. Bazıları dediler ki:

— Bu adam bir sihirbazdır. Sihirle bize ejder gösteriyor. Çevresini saralım dışarı çıkarmayalım. Susuz yemeksiz kalır dışarı çıkar.

Hacı Bektaşa bu hal malûm oldu:

— Yarabbi gökten yağmuru bu bölgeye yağdırma, ekinini bitirme! dedi.

Yağmur yağmadı, ekin bitmedi. Bunun üzerine kıtlık oldu. Ve cümle halk gelip yalvardılar. Hacı Bektaş müslüman olmalarını söyledi. Müslüman oldular. Ortalık aydınlandı ve bereketi yağmurlar yağmaya başladı.

Vârisi ilmi nebi kâşifi hem sırrı celî
Vâkıfı naksi tılsımâtı hurufu ezelî
Mayei fazlu kerem mu'cizi aktabı velî
Rehberi rahı necat yani Hakkın kudret eli
Hazinei kenei ülûm naibi esrarı Ali
Nazırı levhü kalemdir Hacı Bektaşı Velî
Serverü Rumu Acemdir Hacı Bektaşı Velî
Geldi çün Rûma kerametlerin etti izhar
Söyledi sırrı Hüdadan nicedir bu esrar
Emrüne oldu kamu râm cemadü eşear
Saçtı ahbabı kulubuna çün necmi envar
Hamdülillâh dilü canda nona kıldık ikrar

Nazırı levhü kalemdir Hacı Bektaşı Velî
Serverü Rumu Alemdir Hacı Bektaşı Velî
Kurbu izzette olup vârisi ilmi nebevi
Odur evlâdı Muhammed Güheri Ali
Cephesinde görünür âyeti nuru celî
Hasaneyn gayretile dolmuş idi gönül evi
Cümlesinden dolu gördü anı Ahmet Yesevi
Nazırı levhü kalemdir Hacı Bektaşı Velî
Serverü Rûmu Acemdir Hacı Bektaşı Velî.

Türkistan velilerinin huzurunda Hacı Bektaşı Velî darı üzerinde seccade serip namaz kıldı. Elifli taç hareket edip Hacı Bektaşinin başına geçti. Hırka sırtına geçti, çırağ önüne, âlem başı üzerine dikildi. Bütün bu kerametler doksan bir halifenin önünde oldu. Oradaki halifeler zihinlerinden geçti ki:

— Bu kerametli, büyük velî burada durursa bizim atımız oynamaz!

Hacı Bektaşı Velîye bunların hali malûm oldu. Dört alâmeti alıp Ahmet Yesevinin önüne koydu. Ahmet Yesevi hazretleri tekrar ol nişanları Hacı Bektaşı Velîye verdi. Dualar etti ve:

— Yâ Bektaş, şu malûmu nolsun ki, bu ana değin kutbiyet bizde idi. Biz bu âlemden göçeceğiz. Kutbiyeti sana devrediyorum. Ve seni Ruma salıyorum. Suluca Karahöyüğüne git. Rum apdallarına seni baş yaptık. Rumda çok ermişler vardır. Ve meşrepleri de Ali Resule çıkar, git oraya!

Hacı Bektaşı Velî güneş doğarken Ahmet Yesevi hazretlerinin elini öpüp yola çıktı. Hacı Bektaşı Veli meydanın önünden geçerken oradaki azizlerden biri orada yanan dut ağacından bir parça alıp Rûm tarafına attı:

— Rumdaki ermişler bunu tutsunlar ve anlasınlar ki Türkistandan ner geliyor! dedi.

Bu anda Konyada Hoca Faki dedikleri Hak Ahmet Sultan isminde bir zat vardı. O ağacı tutup aldı. Ve Hacı Hünkârın

asitaneleri önüne dikti (1).

Hacı Bektaşı Velî Beytullahın yolunu tuttu. Yolda Hünkâra hücum eden arslanları eliyle sığamasiyle taş haline soktu. Mekkei Mükerremeye gelen Hacı Bektaşı Velî İmamı Muhammed Bakırın seccadesi üzerinde üç sene kaldı. Oradan Medineyi Münevvereye ve oradan da Kudüsü Şerife ve oradan da Halebe geldi.

Hacı Bektaşı Velî Anadoluya yakın geldi, mânen oradaki erenlere selâm gönderdi:

— Esselâmü aleyküm Rumdaki Hak Erenler ve kardeşlerim!

O anda Rum diyarında Sivrihisarda Seyyit Nurettinin kızlarından Fatıma Bacı isminde bir hatun vardı. Rum evliyaları toplantısında idi. Karaca Ahmete Seyyit Nurettin Hazretlerinin müridi idi. Gözcü idi. Fatıma birden ayağa kalkın Hacı Bektaşinin geldiği yöne dönüp selâmı aldı. Sordular:

— Kimin selâmını alırsın?

— Buraya bir er geliyor onun selâmını alıyorum.

— Bu er hangi diyardan geliyor, kimdir?

— Horasanlıdır fakat Beytullahdan geliyor.

O anda oradaki halifeler, Hacı Bektaşı Velînin Rum diyarına girip te kendi müritlerini ellerinden alacağından korkup onun yolunu, basiretini bağlamaya başladılar.

Hacı Bektaşı Velî göğe sıçrayıp bir güvercin şekline girdi. Doğru Suluca Karahöyüğün önündeki bir taşın üzerine kondu. Güvercinin ayakları taşa âdeta gömülmüştü. O anda Rum erenlerinin kalbine bir heybet girdi. Anladılar ki Horasan erinin yolunu bağlıyamadılar. Karaca Ahmede sordular:

— Ol Horasan eri Ruma girdi mi?

Karaca Ahmet başını önüne indirdi, mürakabeye vardı.

— Her yana baktım. Onun gibi kimseye rast gelemedim.

---

(1) Bu ağaç hâlâ dikli yerde durur. Bu gibi Haribuladat aşk işi ve Hakkın kudretiyle olur.

Fakat Karahöyükte heybetli bir güvercin oturuyor. Herhalde odur! dedi.

— O halde birimiz doğan olup onu yakalasın.

İçlerinden Hacı Tuğrul ismindeki şahıs:

— Ben şimdi doğan şekline girer onu getiririm! dedi. Ve doğan kuşu şekline girip Hacı Bektaşı Velînin üzerine vardı. Pençesini açarak güvercine saldırdı. Güvercin birden silkinip insan oldu ve doğanı yakaladı. Öyle sıktı ki Tuğrulun aklı başından gitti.

Aklı başına gelince ayağa kalkıp Hacı Bektaşiden af diledi, elini öptü. Hünkâr dedi ki:

— Ya hacı, er ere böyle yapar mı? Siz bize doğan şeklinde yani zalim kıyafetinde, biz size güvercin şeklinde yani mazlum kıyafetinde geldik. Güvercinden daha mazlum bir kalıp bulsaydım onla gelirdim! Git var erenlere selâm söyle, gördüklerini anlat onları dâvet et!

Hacı Tuğrul vardı. Hünkârın sözlerini onlara anlattı. Herbiri bir yana çekilip yanına varmak istemediler. Hacı Bektaşı Velî sol yana dönüp üfürdü. Işıkları söndü. Seccadeleri kayboldu. Onlar bu hali görüp yanına vardılar af dilediler ve nereden geldiğini ve kime mensup olduğunu sordular. Hacı Bektaşı Velî:

— Türkistandan gelirim. Evlâdı Resulüm. Babam Seyit Mehmet, mürşidim Sultan Ahmet Yesevidir. Meşrebim Muhammedi Ali, nasibim Hüdâ!

Hacı Bektaşı Velîden senet istediler, Hacı Bektaşı Velî Ahmet Yesevinin verdiği icazeti çıkarıyordu ki, birden gök yüzünde bir duman peydah oldu. Gittikçe yaklaştı. Duman yeşil bir renk aldı ve bir ferman şeklinde önlerine düştü. Yeşil sahifeye beyaz nurdan yazı ile yazılmıştı.

Bu icazeti görüp eline sarıldılar. Onun emrine müritlerinden onar kişi verdiler.

Hacı Bektaşı Velînin ziyaretine Emre adındaki velî gelmedi. Hünkâr Sarı İsmaili gönderdi ve dedi ki:

— Ey Emre, sana nasip ulaştıran eli bilir misin?

Emre Hünkârın yanına varıp dedi ki:

— Ben dost divanındayken yeşil bir perde arkasından bir el çıkmıştı. Ol elin içinde yeşil bir ben vardı!

— Yâ Emre bak!

Hünkâr elini uzattı. Yeşil beni gösterdi.

Emre:

— Tapduk hünkârım, tapduk hünkârım, tapduk hünkârım! diye haykırdı.

Ondan sonra Emrenin adı Tapduk Emre oldu.

Danişment Yunus Mukrinin bir oğlu vardı. İdris ismindeki bu oğlunun Kadıncık ismindeki diğernam Kutlu Melek hatunu bir gece şöyle bir düş gördüğünü anlattı:

«Bedir halindeki ay eteğimden koynuma girdi. İstedim ki yakamdan geri tarafa çıksın, hemen yakamı tuttum. Ay yenimden çıkmak istedi, fırsat vermedim. Eteğimden çıkmak istedi oturdum. Acab nasıl tabir ola?» dedi.

İdris dedi ki:

— Güneşi görmek peygamberi görmektir. Ay görmek evliyaullaha işarettir. Senden bir çocuk dünyaya gelecek bu bir evliyanın nazarı ile olacak!

Hacı Bektaşı Velî bir gün çeşme başından geçerken çamaşır yıkayan kadınlar gördü:

— Hatunlar karnımız açtır, bize biraz yiyecek bulun! dedi. Kadınlar:

— Burada yemek yok, nereden bulalım? dediler.

Kutlu Melek bu sözü işitince yerinden fırladı. Evine vardı. Baktı ki küp içinde azıcık bir yağdan başka bir şey yok. Onu aldı Hünkâra sundu. Hünkâr:

— Çoğalsın, eksilmesin, taşsın dökülmesin! dedi.

Oradan köyün mescidine geldi. O akşam İdrisin anası küpün ağzına kadar yağla dolu olduğunu görünce sordu:

— Bu yağı nereden buldunuz? Kutlu Melek:

— Kimseden yağ bulmadık, yalnız bir derviş yemek diledi. O dervişe biraz yağ verdim, dua etti. Herhalde onun duasiyle oldu.

İdris dedi ki:

— Keşke o zatı eve dâvet etseydik.

İdris gece yarısı mescide ibadet etmiye gitti. Baktı ki mescidin pencerelerinden ışıklar sızıyor.

— Allah Allah! Biz kandilleri yakmamıştık. Bu nasıl iş? dedi. Kapıya yaklaştı. Bir de ne görsün? İçerde bir zatı şerif var. Onun vücudu nur içinde başını nüstünde de nurdan bir kandil yanıyor. Görünen ışıklar buradan gelmektedir. İdris evine varıp Kadıncıkı yanına aldı ve Hünkârın yanına varıp onu evine dâvet etti. O kabul etmedi ve oradan kalkıp civardaki bir mağaraya girip kırk gün itikâfa çekildi. Kırk gün sonra İdris Hoca Kadıncıkla Hünkâra tekrar yakardılar ve evlerine şeref vermesini söylediler. Bu sefer hazret kabul buyurdu ve Kadıncığın evine gitti.

Bir gün Kadıncığın evinin duvarı iğrilmiş, yıkılmak üzere idi. Mübarek elini uzattı.

— Dur ey duvar! dedi. Duvar durdu. Ve ilâve etti:

— Kıyamete kadar yıkılmasın!

HACI BEKTAŞI VELİNİN ESERLERİNDEN

Hacı Bektaşı Velî bir kitabın makalatına başlarken evvelâ Cenabı Hakka hamdü senalar ediyor ve sonra peygambere ve âl ve ashabına ve ehli olan yani esas müslüman olan kişilere selâm ediyor. Ve sonra Cenabı Hakkın insanları dört şeyden: Toprak, su, ateş, rüzgârdan yarattığını beyan ediyor.

1 incisi Abitler: Bunlara şeriat ehli derler. Bunlar rüzgâr tabiatlıdırlar. Rüzgâr hem saf, ve hem de kuvvetlidir. Rüzgâr esmezse ortalık kokardı. Rüzgâr esmezse harman savrulmazdı.

Şeriat kapıdır. Sen Kur'andan ayrılma. Kur'an da senden ayrılmasın. Şeytan Kur'anın emrini tutmadığı için Cenabı Hak ona lânet etti. O Kur'anda idi fakat kendisi dışarı kaldı. Sen de iblis gibi olma.

Bu anasır dört güruhtur dördünden birdir insan
Bu sırrı duyan âriftir hep değil yarıdır insan
Kimse vardır yola gelemez öğüt versen öğüt almaz
İkrarsızda iman olmaz nutkunun eridir insan
Mevlâm odur kendi kodu adına âdemsin dedi
Ademin melekler yudu pâktır hem arıdır insan
Câferoğlu yoldan azma sakın yanlış fikir düzme
Rabbini yabanda sezme Mevlânın sırrıdır insan.

Şeriat ehlinin ibadetleri oruç tutmak, namaz kılmak, zekât vermek ve Hacca gitmektir. Cünüp oldukları vakit gusül etmektir. Dünyayı terkedip âhireti severler. Birbirlerini incitmekten kaçınırlar. Kibir, haset, adavet, hasislik bunlarda görülür.

2 nci kızım Zahitler: Bunlar ateş tabiatlıdırlar. Bunlara (Tarikat ehli) derler. Bunlar ateş gibi kalblerini yakarlar. Zikri ilâhile meşgul olurlar. Arzuları dünyayı terk etmek ilmi ledünne sahip olmaktır. Bunlar nereden gelip nereye gittiğini bilmezler.

3 üncüsü Marifet ehli: Bunların tabiatı sudur. Su hem temiz, saf ve hem de temizleyicidir. Su hangi kaba girerse o kabın rengini biçimini alır. Ve murdar olanı dışarı atar. Arif olanlar da temizdir. Aslına rücu ederler. İçlerinde fena olan bir şeyi saklamazlar. Dışarı atarlar. Arifler yanında şirketmek murdarlıktır, pistir. Bunlar şirki kalblerinde komayıp dışarı atarlar. Kendini temizlemeyen başkasını da temizlemez. Şeriatlara göre: bir elbiseye pis bir şey değse ve o elbise su ile yıkansa temizlenir. Fakat, ârifler yanında elbise temizlense de insanın abdesti kabul olmaz. Çünkü esas kalbi temizlemektir.

İnsan lâzım ki; suya yaraya. Su abdeste yaraya. Abdest namaza yarıya, namaz Hakka yarıya. Ey aziz; insan daima sakınmalı, insanın içinde daima şeytan bulunur. Bir kabın içine pis bir şey koysan o kabın ağzını kapatsan, kabı suya batırsan dışı temizlense bile içi temizlenmez. İstersen bin kerre yıka.

Bir kuyuya bir damla Cenabı Hakkın haram gördüğü bir şey damlasa o kuyunun suyunu dışarı dökseler, döktükleri yer-

de ot bitse o otu koyun yese o koyunun etini takva ehli yemezler. Haramdır. Pis olan şey haram ve pisliği de şeytanın işidir. Bu böyle olunca ya o insanın ki, içi hırs, riya, kibir, gıybet gibi şeytan işlerile dolmuştur, o insan dışardan abdest alsa içi temizlenir mi? Temizlenmez. Ve bu dediğimiz şeylerin biri bir insanda olsa onun bütün ibadeti boşuna olmuş olur.

Ariflerin içinde murdar şey durmaz. Ariflerin ibadeti düşünmek, tefekkür etmek, ve seyretmektir. Onlar, her şeye nazar, ibret gözü ile bakarlar. Onlar, dünya ve âhireti terk ederler. Arzuları «Allah»dır. Cenabı Hak da onları sever.

4 üncü kısım. Muhibler: Bunlar hakikat ehlidir. Toprak tabiatlıdırlar. Toprak rızaya teslim olmaktır. Cenabı Fahri Alem buyurdu: «Her şey aslına döner.» Kim hangi maddeden yaratılmışsa ona döner. Toprak toprağa, su suya, rüzgâr rüzgâra, ateş ateşe gider.

Üç iyi dostum vardır. Bunlardan biri, ben öldüğüm vakit evde kalır, ikincisi yolda kalır ve üçüncüsü benimle beraber gider. Evde kalan malımdır. Yolda kalan akrabalarımdır. Ve benimle beraber olan iyiliğim, amelimdir.

Bazılarına göre ata esastır. Ve baba sonra gelir. Fakat Muhiblere göre baba esas ve ana sonra gelir. Çünkü, asıl tohumdur, yere ekilince biter. Muhiblerin ibadeti seyirdir, müşahadedir, münacaattır. Bunlar Allahı kendi özlerinde bilirler ve hem kendi özlerini Tanrıdan bilirler. Cenabı Resuli Ekrem buyurdu ki: «Nefsini bilen Rabbini bildi» Bir insan kendisini bilmezse Cenabı Hakkı nasıl anlar? Cenabı Hak: «Ben size şah damarınızdan yakınım» demedi mi? Hazreti Muhammed buyurdu ki: «Bir velî Yârabbi dese Cenabı Hak Lebbeyk der. O kulun Yâ Râb söziyle Tanrının Lebbeyk sedası Arşda birikir ve ikisinin arasında bir nur peydah olur. O nurun ışığından yedinci gök altında binlerce çiçekler biter. Dünyanın içi rahmetle dolar. Ortalık aydınlanır. Melekler sevinçle haykırırlar.

Allah deyip bağırma, ırak sanıp çağırma
Hakkı dilden ayırma, Şeytan güler bu hale

Hayali bir yerdesin, sen arada perdesin
Hak nerde sen nerdesin, nedir cevap suale
Levhi mahfuzdur yüzün, anı şerheyler sözün
Arif bilür iç yüzün, cahil düşer zevale
Kur'anidir sözümüz, Rahmanidir yüzümüz
Hakkı gören göğümüz, aldanmayın hayale
Aba deyip âdeme, secdegâh ol âleme
Hateme er hateme, döndür yüzün cemale
Mihrabî cümle âyat, müteşabih muhkemat
İşte destimde berat, sun ey sakı piyale

(Mihrabî)

Abit kisvesinde görünen Haktır
Sen anı gayride aramâ ey can
Batını Hak olmuş zahiri Halktır
Gizli sırlarını edeyim ayân
Esma, sıfat, zattan vücut istedi
Kendi vücudiyle mevcut eyledi
Allemel Esmayı talim eyledi
Oldu Adem ol dem natıkı Kur'an
Evvel, âhır, zâhir, batın Ademdir
Her bir sırrı anın için mahremdir
Mazi müstakbelde dem hep bu demdir
«Küllü Şeyin Halik, El'an Kemakân»
Melâmet rahının olan talib,
Enfüsu AFAK'ta görür mahbubu
Her tarikin bunlar oldu mergubu
Hakka vuslat etti bu yolda piran
İfnâ et sıfatın Fenafillâhla
Yok eyle zâtını Bababillâhta
Zâhir batın sensin kulsun Allahta
Bâsri nihayette olmuştur hayran
Zühtü terkeyleyip girdim meydana
Çırağlar uyandı ikrara geldim
Attım inkârımı geldim imana
Okundu âyatım esrara geldim

Farkı cem'i zevkeyledim o demde
Cem'ül cemi buldum kendi özümde
İşiden söyleyen Haktır dilimde
Nutku Kur'an Hayderi kerrara geldim
Kur'an ben imişim bildim anladım
Geçen suçum için pek çok ağladım
Pendi erenleri bele bağladım
Pirlerin sultanı Hünkâra geldim
Tecelli eyledi Aliden zatı
Cemâlinde gördüm ef'al sıfatı
Bâsri içti andan abı hayatı
Yüzüm hâke sürüp hoşyare geldim.

ŞEYTAN:

İnsandaki nefis şeytanın vekilidir. Kin subaşı, Buhul, hased, öfke, gıybet, tamah, riya, şehvet, hırs bunlar kapıcılarıdır.

Haset, buhulluk, tamah dünyadan el çekmekle kaybolur. Öfke, gıybet, şehvet perhiz riyazat etmekle kaybolur. Kibrin aslı şeytan, miskinliğin aslı Rahmandır. Haset hali geldiği vakit ilmi onun üzerine göndermeli.Hasislik şeytanın işidir. Açık elli çömert olmak Rahmandandır. Hasis olana cömertlikle hamle olunur. Cömertlik dörde ayrılır:

1 — Mal cömertliği: beylere, ağalara mahsustur 2 — Ten cömertliği: Zahitlerindir. 3 — Can cömertliği: Aşıklarındır 4 — Gönül cömertliği: Ariflerindir.

Gıybet gelirse korkuyu hamle yapmalı. Korku edeple olur. Edep perhizkârlıkla, perhizkârlık sabırladır. Sabır da utanmaklık sever. Utanmaklık cömertlik sever. Cömertlik miskinlikten hoşlanır. Miskinlik ilmi sever, ilim marifetten hoşlanır. Marifet candan, can akıldan, akıl Haktan hoşlanır. Bunlar iman askerlerinin başıdır. Bunların birisi eksik olursa iman dürüst olmaz.

KIRKMAKAM:

Kul Tanrıya kırk makamda yaklaşır. Bu kırk makamın onu şeriatta, onu tarikatta, onu marfiette, onu hakikattadır.

Şeriatta: 1 inci makam: İman getirmektir. (Allahın Birliğine, meleklerine, kitaplarına, Resullerine, âhiret gününe, hayrın ve şerrin Haktan olduğuna, öldükten sonra dirilmeye) iman akıladır. Allahı gönülden tasdik etmek lâzımdır. Dil tanıyıp ta gönül tanımazsa o insan münafık olur. İman bir hazine, şeytan hırsızdır. Akıl veznedardır. Veznedar gidince hırsız hazineyi çalmaya koyulur.

Niyaz ehlindeniz zannetme zâhid
Meşhuru cihandır nazımız bizim
Sözümüz mutlaka canana ait
Enelhak çağırır sazımız bizim
Erenler bezmidir meydanı irfan
Zulmeti nur eden inkârı îman
Sofi ise olur tilkisi aslan
Kaplandan müthiştir bazımız bizim
Kapıdan girmeden düşün derince
Pek dardır yolumuz Sırattan ince
Mâna ustasından okuduk hece
Benzer muammaya yazımız bizim
Lâ'yı unutmayız hep deriz İllâ
Bu yolda çekmişiz dehre esselâ
Ketmandır şahımız dönmeyiz asla
Açılmaz münkire razımız bizim
Bulmuşuz Mevlâyı vicdanımızda
Edep müncelidir erkânımızda
Birdir her bir millet meydanımızda
Türkümüz, kürdümüz lâzımız bizim
Ruhullah bulmuşuz bu demde Zatı
Bir zaztta seyrettik ismü sıfatı
Bir elden içtik ki abı hayatı
Kalmadı kışımız yazımız bizim.

Bir talip Konyada Hazreti Mevlânâyı ziyaret eder ve ona bir kuzu hediye götürür. Mevlânâ kuzuya nazar eder ve onun haram bir parayla alınmış olduğunu anlar ve hediyeyi kabul etmez. Talip kuzuyu, bu sefer Kırşehire, Hazreti Hacı Bektaşı Velîye götürür. Hacı Bektaşı Velî kuzunun halini anlamakla beraber kabul eder. Talip sorar:

— Hazretim, bu kuzuyu Mevlânâ Sultana götürdüm, kabul etmedi!

— Evlâdım. Mevlânâ Celâleddin gayet saf bir altın gibidir. Hile, yabancı madde kabul etmez.

Talip Konyaya avdet edip Mevlâlânın huzuruna çıkar ve ona Hünkârın kuzuyu kabul ettiğini ve kendisi hakkındaki methiyelerini bildirir. Mevlânâ gülümser, buyurur ki:

— Oğlum, Hacı Bektaşı Velî bir büyük denizdir. Böyle ufak haramlar, lekeler o deryada kaybolur gider.

Bir envernümadır Mevlevî inân
Döndürür âlemi bu çarkı devrân
Cezbelik halinde döndüğü zaman
Gâhi döner, gâhi uçar demişler
Hatemi Pîr Hacı Bektaşı Velî
Anın nesli paki Muhammed Ali
Cümle erenlerin bir zibâ gülü
İsmi Hacı Hünkâr demişler
Zuhur eyleyince piri Horasan
Doksan bin er ile oldu imtihan
Darı üstüne post koyduğu zaman
Binbir rekât namaz kılar demişler
Doksan bin erenler dedi eyvallah
Senin rızandayız cümlemiz billâh
Yazında yazılmış Semme Veçhullah
Mutlaka Ali Haydar demişler.

Şahi

Bu dünyanın misali muazzam şara benzer
Velî bizim ömrümüz bir tez pazara benzer

Bu şehrin hayalleri türlü türlü halleri
Aldatmış gafilleri cazu ayyara benzer
Evvel gönül olması kullara nisbet eder
Ahır yüz döndürmesi acuz mekkâra benzer
Bu şehrin evvel yadı şehdü şekerden şirin
Ahır acısın göz şol zehri nâra benzer
Bu şarda hayal çoktur haddi şümarı yoktur
B uhayale aldanan otlar davara benzer
Bu şardan üç yol çıkar biri cennet biri nâr
Birisinin arzusu kasdı didara benzer
Her kim kendüzün bildi bu şehre sultan oldu
Kendüzünü bilmiyen misli humara benzer
Kaygusuz Abdal gördü valihü hayran oldu
Velî demi aşk ille evvel bahara benzer.

*
* *

Erenlerin sohbeti ele gelesi değil
İkrar ile gelenler mahrum kalası değil
İkrar gerek bir ere göz açıp didar göre
Sarraf gerek gevhere nadan bilesi değil
Bir pınarın başına bir desetiyi koysalar
Kırk yıl anda durursa kendi dolası değil
ÜMMİ SİNAN yol âyan oluptur belki beyan
Dervişlik yolu heman taç ve hırkası değil

*
* *

Acep hayran oldum aşka uyaldan
Yanıp püryan oldum aşka uyaldan
Uçtu rahat kuşu mihnet uyandı
Derde dükkân oldum aşka uyaldan
Sabredeyim dersem durmaz bu dilim
Söyler ozan oldum aşka uyaldan
Kimisi deli der kimisi uslu
Hakk'a seyran oldum aşka uyaldan

İlim hikmetiyle dolu vücudum
Aynı uryan oldum aşka uyaldan

SİNAN ÜMMİ eder kalmadı bir gam
Özge sultan oldum aşka uyaldan

*
* *

Murşide varmaya talib olursan
İptida insandan rehber isterler
Verdiğin ikrara doğru gelirsen
Ahd ile peymanda rehber isterler
Mehmed Alinin yüzün görmeye
Erenler divanına durmaya
On iki imamın yolun sürmeye
On iki erkândan rehber isterler
Murşidin nazarı muşkili seçer
Kâmil olan rehber Sıratı geçer
Can kuşu bir gün kafesten uçar
Tenden uçan candan rehber isterler
Rehberin var ise olursun insan
Rehberin yok ise kalırsın Havan
Mursad gününde kurulur miyan
Kurulur miyandan rehber isterler
Şahımerdan bir yol kurmuş kuluna
Yolcu gidib rehberini bilene
Girmek isterisen mümin yoluna
Din ile imandan rehber isterler
Marifet bağına girmek dilersen
Hakikat güllerden dizmek dilersen
Erenler sırrına ermek istersen
Levhayı mahvuzdan rehber isterler
(Teslim Abdal) eder bu hikâyeti
Nefsini bilmenin güçdür gayeti
Yiğirmi sekiz hurf ile yedi âyeti
Bilmeye insandan rehber isterler

Bektaşiler bazı rumuzlu şiirler kullanırlar. İşte bunlardan iki nefes:

Yeşil kamçılı boz ata binen kimdir bilin idmi
Dört kitabı dört satıra yazan kimdir bilin imdi
Gaiptendir anın üçü bilmediler nedir suçu
İsmaile inen koçu yüzen kimdir bilin imdi
Hem okurum hem yazarım, kimseler bilmez nazarım
Peygamberler mezarını kazan kimdir bilin imdi
Gelir dayanırdı denge, biner gider idi cenge
Ak deveyi ol peşenge, dizen kimdir bilin imdi
Dedemoğlu cennet sarı, mümin olan anda varı
Peydah edip Zülfikârı, düzen kimdi bilin imdi
Yeşil kamçılı boz ata, Hızıl İlyâs binmedi mi
Dört kitabı dört satıra Hacı Hasan yazmadı mı
Gaiptendir anın üçü, bilmediler nedir suçu
İsmaile inen koçu, Hazreti Ali yüzmedi mi
Hem okurum hem yazarım, kimseler bilmez nazarım
Peygamberin mezarın, oıı iki imam kazmadı mı
Gelir dayanırdı denge, biner gider idi cenge
Ak deveyi ol peşenge, Sultan Üveys dizmedi mi
Dedemoğlu cennet şarı, mühin olan anda varı
Peydah edip Zülfikârı, Hakteâlâ görmedi mi

*
* *

Cihan derya iken âlem su iken 19
Arşda yeşil kandil nâr olmadı mı
Zühre yıldızından kırkbın yıl evvel
Kudretinden bir top nur olmadı mı
Ol nur idi üç mürşidin atası
Allah âşık Muhammeddir putası
Allah — Muhammed — Ali'den ötesi
Ol zaman ikisi bir olmadı mı
Ol ikisi kudret topun atalı
İşaret eyleyip kendi tutalı
Dedi: Kaç saattir şu ben yatalı

Dedi: Sana kırk bin yıl olmadı mı
Arif sındı aldı cihan biçti
Cebrail çok vakit deryada uçtu
Hak bir avuç toprak deryaya saçtı
Derya süzülüp de yer olmadı mı
«Kün» dedi dünyanın binasın kurdu
Nice bin yıl evvel bu yolu sürdü
Muhammed Üveysin gözünü gördü
Dosta âşık olup sır olmadı mı
Hakikatde bin bir sırra erenler
Muhammed Ali koluna girenler
Anın yerin durağın soranlar
Üçler makamında dâr olmadı mı
Üçler ile Beşler, Kırklar, Yediler
Bir ikrar üstüne bina kurdular
Dünkü gelen âşık bu mu dediler
«Elestü» den ervah bir olmadı mı
Velîm, Elestüden ervahım birdir
Fenerim Haktandır kandil de nurdur
Oniki imamdan esrarım vardır
Hüseyni Kerbelâ pîr olmadı mı

u yazıları yazan Allahın kulu! 57, 58, 59, 60, ları yazar iken aklın neredeydi?

Allahın izni keremiyle Hacı Bektaşı Velî bahsini Vahdetname ile bitiriyoruz.

VAHDETNAME

Daha Allah ile cihan yok iken
Biz anı varedip ilân eyledik
Hakka hiçbir lâyık mekân yok iken
Hanemize aldık mihman eyledik

°

Kendisinin henüz ismi yok idi
İsmi şöyle dursun cismi yok idi

Hiçbir kıyafeti resmi yok idi
Şekil verip tıpkı insan eyledik

°

Allah ile işte burda birleştik
Noktayı Amaya girdik yerleştik
Sırrı küntü kenzi orda söyleştik
İsmi şerifini Rahmân eyledik

°

Aşikâr olunca zatü sıfâtı
Kün dedik varettik bu semavatı
Birlikte yarattık hep kâinatı
Nâmı nişanını cihan eyledik

°

Yerleri gökleri yaptık yedi kat
Altı günde tamam oldu kâinat
Yarattık içinde bunca mahlûkat
Erzakını verdik ihsan eyledik

°

Asılsız fasılsız yaptık cenneti
Huri gılmanlara verdik ziyneti
Türlü vaitlerle herbir milleti
Sevindirip şadü handan eyledik

°

Bir cehennem kazdık gayetle derin
Lâz ateşiyle eyledik tezyin
Kıldan gayet ince kılıçtan keskin
Üstüne bir köprü mizan eyledik

°

Gerçi kün emriyle varoldu cihan
Arşü kürsü gezdik durduk bir zaman
Boş kalmasın diye bu hevnü mekân
Ademin halkını ferman eyledik

Arif olan bilir sırrı müphemi
İzhar etmek için ismi âzamı
Çamurdan yoğurduk yaptık Ademi
Ruhumuzdan bir ruh revan eyledik

°

Adem ile Havva birlik idiler
Ne güzel bir mekân bulduk dediler
Cennetin içinde buğday yediler
Sürdük bir tarafa püyan eyledik

°

Ademle Havvadan geldi çok insan
Nebiler velîler oldu nümayan
Yüzbin kerre doldu boşaldı cihan
Nuh Nebiyullaha Tufan eyledik

°

Hak Muhammed Ali ile birleştik
Hep beraber «Kâbekavseyne» gittik
O makamda pek çok muhabbet ettik
«Leyletel esrâyı» seyran eyledik

°

Hak ile Hak idik biz ezelide
Tâ ruzu Elestte Kalûbelîde
Mekânı Hüdâda bezmi Celîde
Cemalini gördük iman eyledik

°

Vahdet âlemini bilmiyen insan
İnsan suretinde kaldı bir hayvan
Bizden ayrı değil Hazreti Süphan
Bunu Kur'an ile ayan eyledik

°

Vahdet sarayına girenler için
Hakkı Hakkalyakın görenler için
Bu sırrı «Harabî» bilenler için
Birlik meydanında cevlân eyledik

Zahit Hû demeyi inkâr eyleme
Ya neye çağırır insan Hû deyu
Hû demenin aslı nedendir böyle
Gel edelim sana beyan Hû deyu

°

Evvelü âhir Hû, Allahü Ekber
Cemâli nurundan doğru bu cevher
Muhammed Mustafa, imamı Hayder
Oldu o cevherden ayan Hû deyu

°

Tecelli erişti çün başa gelip
O cevher mevciyle huruşa gelip
Çarhı felek anda hem cuşa gelip
İşitti Ademi devrân Hû deyu

°

Muhammed hatem peygamber oldu
Ali evliyaya şah server oldu
Selman Muhammede hem rehber oldu
Ol günde yürüdü erkân Hû deyu

°

Erenler gizliydi ulu mekânda
Muhammedle Ali bir idi anda
Lâfeta okuyup karşı duranda
Yedi kez çağırdı cihan Hû deyu

°

Bir üzüm tanesi ol Şah elinde
Kırklara verildi kısmet gününde
Çıkınca Mustafa Miraç yolunda
Şehadet eyledi Selman Hû deyu

°

Ol üzüm tanesin getirdi Selman
Kırklar demi ol dem etti galeyan
Muhammed şerbeti ezdi ol zaman
İçtiler şerbetten her can Hû deyu

Kırklar dahi içti cümle mest oldu
Şahı Merdan cümlesinden üst oldu
Hezar post bağlayıp kemerbest oldu
Semâa girdiler heman Hû deyu

°

Kırkların birine neşret vuruldu
Aktı kan cümleden isbat olundu (1)
Hak anda mevcuttu mevcut bilindi
Hû Allah çağırdı Sultan Hû deyu

°

Anlar âşık idi yâr yâra karşı
Niyaz eylediler Settara karşı
Kırkların cümlesi didara karşı
Baktılar kaldılar hayran Hû deyu

°

Hû demenin aslı böyledir böyle
Zahid nedir sözün gel beri söyle
İmanın tazele şehadet eyle
Gel sen de yüzüne beyan Hû deyeu

°

Kul Himmet meydanda sarhoş olalı
Habibin aşkına medhuş olalı
Muhammed — Aliye ol duş olalı
Hayali gözünde mihman Hû deyu

KAYGUSUZ ABDAL

Âdemi balçıktan yuğurdun yaptın
Yapıp da neylersin bundan sana ne
Âdemi yarattın saldın cihane
Salup da neylersin bundan sana ne
Bakkal mısın teraziyi neylersin
İşin gücü nyoktur gönül eylersin
Kulun günahını tartup neylersin

Geçiver suçundan bundan sana ne
Katran kazanını döküver gitsin
Mü'min olan kullar cemâle yetsin
Yılana emreyle tamuyu yutsun
Söndürsün tamuyu bundan sana ne
KAYGUSUZ ABDAL'ım sözümüz budur
Her nerde çağırsam Hak anda hazır
Hep dûzaha koysan sana kim ne der
Yakma kullarını bundan sana ne

*
* *

Yücelerden yüce gördüm
Erbabsın sen koca Tanrı
Alem okur kelâm ile
Sen okursun hece Tanrı
Asî kullar yaratmışsın
Varsın şöyle dursun deyu
Anları koymuşsun orda
Sen çıkmışsın uca Tanrı
Anları koymuşsun orda
Gelsin kullar geçsin deyü
Hele biz şöyle duralım
Yiğit isen geç a Tanrı

*
* *

Cihan varolmadan ketm-i âdemde
Hak ile birlikte yektaş idim ben
Yarattı bu mülkü çünkü o demde
Yaptım tasvirini nakkaş idim ben
Anasırdan bir libasa büründüm
Nârü bad ü çptan göründüm
Hayr-ül-beşer ile dünyaya geldim
Adem ile bile bir yaş idim ben
Ademin sulbünden Şît olup geldim
Neh-u nebi olup Tufan'a girdim
Bir zaman bu mülke İbrahim oldum
Yaptım Beyt-ullah'ı taş taşıdım ben

İsmail göründüm bir zaman ey can
İshak, Yakup, Yusuf oldum bir zaman
Eyyup geldim çok çağırdım el'aman
Kurt yedi vücudum kan yaş idim ben
Zekeriya ile beni biçtiler
Yahya ile kanım yere saçtılar
Davut geldim çok peşime düştüler
Mühr-ü Süleyman'ı çok taşıdım ben
Mübarek asâyı Musa'ya verdim
Ruh-ül-kudüs olup Meryem'e erdim
Cümle evliyaya ben rehber oldum
Cibril-i Emîn'e sağdaş idim ben

BOSMAVİ

Dervişim deyip de meydana geldin
Varlığın terkedip geçebildin mi
Bu meydana geldin erkâna girdin
Bu erkânın sırrın seçebildin mi
Hakikat ehlinin doğrudur yolu
Muhabbetin gülü aşkın bülbülü
Hulk'u Muhammed'dir meşerebi Ali
Bu meşrepten şerbet içebildin mi
Pîre hizmet edip erkânın için
Bir amel kazanıp îmanın için
Aşk ile çalışıp öz canın için
Muhabbet hırkasın biçebildin mi
Varlıkla yoklukla pazar eyleyip
Küfr ile imanın hemyâr eyleyip
Kalbini arıtıp îmar eyleyip
Şek ile gümandan kaçabildin mi
Bunda neler vardır bir nazar eyle
Yamşi, yaman sakın sen alma dile
Nasihatın tutup BOSNAVİ dinle
Can gözünü bilmem açabildin mi

Muhabbet kapısın açayım dersen
Açanla açtıran Ali'dir Ali
Hakk'ın cemalini göreyim dersen
Gören ile gösteren Ali'dir Ali
Muhammed Mustafa cihan serveri
Mi"ra'çta açıldı bu yolun sırrı
Kimseler bilmezdi Ali'den gayri
Bilenle bildiren Ali'dir Ali
Derviş ol gel kardaş düşme inada
Sâfî kıl gönlünü al küllî sada
Benliği terkeyle eriş murada
Erenle erdiren Ali'dir Ali
Muhammed Ali'dir Kırklar'ın başı
Anları bilmiyen nicolur işi
BOSNAVİ akıttı gözünden yaşı
Akanla aktıran Ali'dir Ali

GENÇ ABDAL

Muhabbet kapısı açıldı bize
Bugün pîrler ile ülfetimiz var
Gelmesin kallaşlar meclisimize
Bizim erenlerle sohbetimiz var
Ayn-i cemde herkes muradın buldu
Donandı meclisler nur ile doldu
Hep erenler evliyalar seyranımız oldu
Bu dem bayramıız seyranımız var
Pîrler ocağında bizim yerimiz
Rızadayız taşra çıkmaz birimiz
Dolu kadeh sunar gani pîrimiz
Kevser şarabından işretimiz var
Pîrler huzurunda demler içildi
Kudret hazinesi anda açıldı
O meydana la'l ü gevher saçalar
Erenler halidir hikmetimiz var

GENÇ ABDAL tekbir getirdim Allah
Güruh gülbank ile Allah eyvallah
Pîr elinden giydik elhamdülillah
Başımızda tac-ı devletimiz var

*
* *

Sülb-ü pederinden Ahmed-i Muhtar
Rehnümalarından erdi Zülfikar
Cihan varolmadan Ehlibeyt'e yar
Kul iken zat ile sırdaş idim ben

Tefekkür eyledim ben kendi kendim
Mucize görmeden imana geldim
Şahımerdan ile Düldül'e bindim
Zülfikar bağladım tığ taşıdım ben

Sakahüm hamrinden içildi şerbet
Kuruldu aynicem ettik muhabbet
Meydana açıldı sırr-ı hakikat
Aldığım esrarı çok taşıdım ben

Hidayet erişti bize Allah'tan
Biat ettik cümle Resul-ul-lah'tan
Haber verdi bize seyr-i fillâhtan
Şahımerdan ile sırdaş idim ben

Bu cihan mülkünü devredip geldim
Kırklar meydanında erkâna girdim
Şah-ı velâyet'ten kemerbent oldum
Selman-ı pâk ile yoldaş idim ben

Şükür matlabımı getirdim ele
Gül oldum feryadı verdim bülbüle
Cemolduk bir yere Ehlibeyt ile
Kırklar meydanında ferraş idim ben

İkrar verdik cümle düzüldük yola
Sırrı faş etmedik asla bir kula
Kerbelâ'da İmam Hüseyin'le bile
Pâk ettim dameni gül taşıdım ben

Şu fenâ mülküne çok geldim gittim
Yağmur olup yağdım ot olup bittim
Urum diyarını ben irşat ettim
Horasan'dan gelen Bektaş idim ben

Gâhi nebi gâhi veli göründüm
Gâhi uslu gâhi deli göründüm
Gehi Ahmet gemi Ali göründüm
Kimse bilmez sırrım kallâş idim ben

Şimdi hamdü lillah ŞİRİ dediler
Geldim gittim zatım hiç bilmediler
Sırrımı kimseler fehmetmemediler
Her mahlûk kuluna kardaş idim ben

ABDAL MUSA

Ben hocamdan böyle aldım dersümi
Okur idi meliften baya deyu
Kimse bilmez şu dünyada sırrımı
Ta ezelden çağırırım Hû deyu

Kimi azadlayup kimi fakıdır
Kimin döğüp kimin söğüp okudur
Dediler bu meydan kimin hakkıdır
Kim dedi ki şu murdarı ye deyu

Evvel ekşi narken üzüm çoğ iken
Davut sofradayken biçak yuğ iken
İsmail'e inen kurban sağ iken
Kim dedi şu lokmayı soy deyu

Fatma ana can Ali'nin gülünü
Miraçtan inerken öpmüş elini
Hak, Yezid'e kokturmadı gülünü
Muhammed'in yadigârı bu deyu

ABDAL MUSA'm anda bir dolu içtim
İçtim ol doluyu kendimden geçtim
Aşk ateşine yandım tutuştum
. . . . . (1)

*
* *

Muhammed Ali'nin kıldığı davâ
Yok meydanı değil var meydanıdır
Muhammed kırklara niyez eyledi
Ar meydanı değil er meydanıdır

Kırklar özün bir araya kodular
Anlar cenazesin susuz yudular
Deveyi gördün mü gördüm dediler
Ört elin eteğin sır meydanıdır

Vardığın yerde ara bulasın
Gezdiğin yerlerde makbul olasın
Sakla sırrını kim settar olasın
Çek çevir kendini kâr meydanıdır

Ne diyeyim şu erkânı kurana
Yuf çekerler bu meydanda yalana
Üç yüz altmış merdiveni bilene
Kör meydanı değil gör meydanıdır

ABDAL MUSA SULTAN gerçek er ise
Ali'yi sevenler muhip yar ise
Hakk'ın maksuduna erem der ise
Urganı boynunda dâr meydanıdır

HATAYİ

(1485 - 1523)

Gönül ne gezersin seyran yerinde
Alemde her şeyin var olmayınca

Olura olmaza dost deyüp gezme
Bir ahdine bütün yâr olmayınca
Yürü sofî yürü yolundan azma
İlin kıybetine kuyular kazma
Varup her dükkâna metaın çözme
Yanında mürşidin var olmayınca
Kalktı havalandı gönülün kuşu
Kavga gıybet etmek kötünün işi
Üstadın tanımaz bunda her kişi
Anın kim mürşidi er olmayınca
Varup bir kötüye sen olma nöker
Çarhına değer de dolunu döker
Ne Hüda'dan korkar ne hicap eder
Bir kötüde namus âr olmayınca
ŞAH HATAY'ım edem bu sırrı beyan
Kâmil midir cahil sözüne uyan
Bir baştan ağlamak ömredir ziyan
İki baştan muhip yâr olmayınca

*
* *

Kırklar meydanına vardım
Gel beru hey can dediler
İzzet ile selâm verdim
Lokmamıza ban dediler
Sıdk ile tevhit edelim
Çekilip Hakk'a gidelim
Aşkın dolusun içelim
Kalalım mestan dediler
Kırkların kalbi doğrudur
Mü'min gönlünün evidir
Gelişin kandenberidir
Söyle behey can dediler
Düşme dünya mihnetine
Talip ol Hak hazretine
Ab-ı kevser şerbetine
Parmağını ban dediler

Erenler kalbi ganidir
Yuduğu kalbi arıdır
Gelişin kandenberidir
Gel söyle ihvan dediler
Gördüğünü gözün ile
Beyan etme sözün ile
Neden sonra bizim ile
Olursun mihman dediler
Kalkıp sema'larla oyna
Açılıp pâk olsun ayna
Kırk yıl bu kazanda kayna
Dahi çıksın can dediler
Çık semâa bile oyna
Kalbin olsun bir âyine
Alemi varlığa sayma
Bu manide şan dediler
Behey abdal nedir halin
Hakka şükret kaldır elin
Kesegör gıybetten dilin
Her kulu yek san dediler
ŞAH HATAYİ konmuş burda
Tazece uğramış derde
Mürşitten açılır perde
Gör imdi ey can dediler

BALIM SULTAN

Biz Urum abdallarıyız maksudumuz yârdır bizim
Geçtik zinet kabâsından, gencinemiz erdir bizim
Daim kılarız bir zârı, harceyleriz elde varı
Dost yoluna verdik seri, münkirimiz hordur bizim
Aşk bülbülüyüz öteriz, Rah-ı Hak'ka yüz tutarız
Ma'na gevherin satarız, müşterimiz vardır bizim

İstivayı gözler gözüm, (Seb'ulmesânî) dir yüzüm
(Enelhakk) ı söyler sözüm, Mi'racımız dârdır bizim
Haber aldım Muhammed'den, geçmişiz zat u sıfattan
BALIM nihan söyler zattan, irşadımız sırdır bizim

AZMİ

Yeri göğü ins ü cinni yarattın
Sen ey mimar başı eyvancı mısın
Ayı, günü, çarhı, burcu varettin
Ey mekân sahibi rahşancı mısın
Denizleri yarattın sen kapaksız
Suları yürüttün elsiz ayaksız
Yerleri temelsiz göğü direksiz
Durdurursun acep iskâncı mısın
Kullanırsın kanadsızca rüzgârı
Kürekle mi yaptın sen bu dağları
Ne yapıp da öldürürsün sağları
Can verüp alırsın sen cancı mısın
Sekiz cennet yaptın sen âdem içün
Adın büyük bağızla anın suçun
Ademi cennetten çıkardın niçün
Buğday nene lâzım harmancı mısın
Bir iken bin ettin kendi adını
Görmedim sen gibi iş üstadını
Yaşardırsın kurudursun odunu
Sen bahçevan mısın ormancı mısın
Cibril'e perde altında söylerdin
İnüp Beytullah'a kendin dinlerdin
Bu ateşi cehennemi neylerdin
Hamamın mı var külhancı mısın
Hafaya çekilüp seyrana durdun
Aklı ermezlerin aklını urdun
Kıldan ince köprü yaptın da kurdun
Akar suyun mu var bostancı mısın

Bu kışlara bedel bu yazı yaptın
Evvelbahara karşı güzü yaptın
Mîzani iki göz terazi yaptın
Bakkal mısın yoksa dükkâncı mısın
Kazanlarda katranların kaynarmış
Yeraltında balıkların oynarmış
On bu dünya kadar ejderin varmış
Şerbet mi satarsın yılancı mısın
Esirci misin koydun cehenneme arap
Hoca mısın okur yazarsın kitap
Aslın kâtip midir görürsün hesap
İhtisabın mı var yok hancı mısın
Yüz bin tamum olsa korkmam birinden
(Rahman) ismi nazil değil mi senden
Gaffar-üz-zünubûm demedin mi sen
Af et günahımı yalancı mısın
Şanına düşer mi noksan görürsün
Her gönülde oturursun yürürsün
Bunca canı alıp gene verirsin
Götürüp getiren kervancı mısın
Bilirsin ben kulum sen sultanımsın
Kalbde zikrim dilde tercümanımsın
Sen benim canımda can mihmanımsın
Gönlümün yârisin yabancı mısın
Beni delil eyler kendin söylersin
İçerden AZMİ'yi pazar eylersin
Yücelerden yüce seyran eylersin
İşin seyran kendin seyrancı mısın

ŞAHİ

Kurbanlar tığlanup gülban çekildi
Gaflet uykusundan uyana geldim
Dört kapu sancağı anda dikildi
Üryan büryan olup meydana geldim

Evvel eşiğine koydum başımı
İçeri aldılar döktüm yaşımı
Erenler yolunda gör savaşımı
Can ü baş koyarak kurbana geldim
Ol demde uyandı batın çırağı
Üç adım ileri attım ayağı
Rehberim boynuma bentettiği bağı
Koç kurban dediler îmane geldim
Dört kapu selâmın verüp aldılar
Pîrin huzuruna çekip geldiler
El ele el Hakk'a olsun dediler
Henüz ma'sum olup cihana geldim
Pîrim kulağıma eyledi telkin
Şah-ı velâyete olmuşuz yakîn
Mezhebim Ca'fer-i Sâdık-ul-metîn
Allah dost eyvallah peymana geldim
Özüm dârda yüzüm yerde durmuşum
Muhammed Ali'ye ikrar vermişim
Sekahüm hamrini anda görmüşüm
İçip kana kana mestane geldim
Yolumuz On iki İmam'a çıkar
Mürşidim Muhammed Ahmed-i Muhtar
Rehberim Ali'dir sahip Zülfikar
Kulundur ŞAHİYA dîvâne geldim

KUL NESİMİ

Ben yitirdim ben ararım yâr benimdir kime ne
Gâh giderim öz bağıma gül dererim kime ne
Gâh giderim medreseye ders okurum Hak için
Gâh giderim meyhaneye dem çekerim kime ne
Kelp rakip haram diyormuş şarabın bir katrasın
Saki doldur ben içerim günâh benim kime ne

Ben melâmet hırkasını kendim giydim eğnime
Ar ü namus şişesini taşa çaldım kime ne
Ah Yezid seccadeni al yürü mescit yoluna
Pîr eşiği benim Kâbe'm kıblegâhım kime ne
Gâh çıkarım gökyüzüne hükmederim kaftan kafa
Gâh inerim yer yüzüne yâr severim kime ne
Kelp rakip böyle diyormuş güzel sevmek pek günah
Ben severim sevdiğimi günah benim kime ne
NESİMİ'ye sordular ki yârın ile hoş musun
Hoş olayım olmayayım o yâr benim kime ne

*
**

Uykudan uyanmış şahin bakışlım
Dedim bayram mıdır söyledi yok yok
Ak elleri elvan elvan kınalı
Dedim hayran mıdır söyledi yok yok
Dedim ne gülersin dedi nazımdır
Dedim kaşın mıdır dedi gözümdür
Dedim ay mı doğdu dedi yüzümdür
Dedim ver öpeyim söyledi yok yok
Dedim aydınlık var dedi aynımda
Dedim günahım çok dedi gönlümde
Dedim mehtap nedir dedi koynumda
Dedim ki göreyim söyledi yok yok
Dedim vatanın mı dedi ilimdir
Dedim bülbül müdür dedi gülümdür
Dedim NESİMİ ŞAH dedi kulumdur
Dedim satar mısın söyledi yok yok

KAZAK ABDAL

Ormanda büyüyen adam azgını
Çarşıda pazarda insan beğenmez
Medrese kaçkını softa bozgunu
Selâm vermeğe dervişan beğenmez

Âlemi ta'neder yanına varsan
Seni yanıltır bir mesele sorsan
Bir cim bile çıkmaz karnını yarsan
Camiye gelir de erkân beğenmez
Elin kapısında kul karvaş olan
Burnu sümüklü hem gözü yaş olan
Bayramdan bayrama bir tıraş olan
Berbere gider de tıraş beğenmez
Dağlarda bayırda gezen bir yörük
Kimi timarlı sipahi kimi serbölük
Bir elife dili dönmiyen hödük
Şehristana gelir ezan beğenmez
Bir çubuğu vardır gayet küçücük
Zu'm-u fasidince keyfettirecek
Kırık çanağı yok ayran içecek
Kahveye gelir de fincan beğenmez
Yaz olunca yayla yayla göçenler
Topuz korkusundan şardan kaçanlar
Meşe yaprağını kıyıp içenler
Rumeli Yenicesi dühan beğenmez
Aslında neslinde giymemiş hare
İş gelmez elinden gitmez bir kâre
Sandığı gömleksiz duran mekkâre
Bedestane gelir kaftan beğenmez
KAZAK ABDAL söyler bu türlü sözü
Yoğurt ayran ile hallolmuş özü
Köyden şehre gelse bir köylü kızı
İnci yakut ister mercan beğenmez
Meydana sofra kurdular
Gir işte meydan dediler
Beni af eylesen düşen mi şandan

EDİP HARABÎ

Daha Allah ile cihan yok iken
Biz anı var edip ilân eyledik
Hakk'a hiç bir lâyık mekân yok iken
Hanemize aldık mihman eyledik

Kendisinin ismi henüz yok idi
İsmi şöyle dursun cismi yok idi
Hiçbir kıyafeti resmi yok idi
Şekil verip tıpkı insan eyledik

Allah ile işte burada birleştik
Nokta-i amâya girdik yerleştik
Sırr-ı Küntü kenz'i orda söyleştik
İsm-i şerifini rahman eyledik

Âşikâr olunca zat ü sıfatı
(Kün) dedik var ettik bu semavatı
Birlikte yarattık hep kâinatı
Nam ü nişanını cihan eyledik

Yerleri gökleri yaptık yedi kat
Altı günde tamam oldu kâinat
Yarattık içinde bunca mahlûkat
Erzakını verdik ihsan eyledik

Asılsız fasılsız yaptık cenneti
Huri gılmanlara verdik zineti
Türlü vaitlerle herbir milleti
Sevindirip şâd ü handan eyledik

Bir cehennem kazdık gayetle derin
Lâf ateşi ile eyledik tezyin
Kıldan gayet ince kılıçtan keskin
Üstüne bir köprü mizan eyledik

Gerçi (kün) emriyle var oldu cihan
Arşı, kürsü gezdik durduk bir zaman
Boş kalmasın diye bu kevn ü mekân
Âdem'in halkını ferman eyledik

Ârif olan bilir sırr-ı müphemi
Izhar etmek için ism-i A'zam'i
Çamurdan yuğurduk yaptık Adem'i
Ruhumuzdan bir ruh revan eyledik

Adem ile Havva birlik idiler
Ne güzel bir mekân bulduk dediler
Cennetin içinde buğday yediler
Sürdük bir tarafa pûyan eyledik

Adem'le Havva'dan geldi çok insan
Nebiler, veliler oldu nümâyân
Yüz bin kere doldu boşaldı cihan
Nuh nebiyullah'a tufan eyledik

Salih'e bir deve eyledik ihsan
Kayanın içinden çıktı nagehân
Pek çokları buna etmedi îman
Anları hâk ile yeksan eyledik

Bir zaman Eshab-ı Keyf'i uyuttuk
Hazret-i Musa'yı Tûr'da okuttuk
Şît'e çulha yaptık bezler dokuttuk
İdris'e biçtirip kaftan eyledik

Süleyman'ı dehre sultan eyledik
Eyyub'a acıdık derman eyledik
Yakub'u ağlattık nalân eyledik
Musa'yı Şuayb'e çoban eyledik

Yusuf'u kuyuya attırmış idik
Mısır'da kul diye sattırmış idik
Züleyha'yı ana çattırmış idik
Zellesinden bend-i zindan eyledik

Davut peygambere çaldırdık udu
Kazadan kurtardık Lût ile Hud'u
Bak ne hale koyduk nar-ı Nemrud'u
İbrahim'e bağ ü bostan eyledik

İsmail'e bedel cennetten kurban
Gönderdik şadoldu Halil-ür-rahman
Balığın kârnını bir hayli zaman
Yunus Peygambere mekân eyledik

Bir mescide soktuk Meryem anayı
Pedersiz doğurttuk orada İsa'yı
Bir ağaç içinden Zekeriya'yı
Biçtirip kanını rizan eyledik

Beyt-i Mukaddes'te Kudüs şehrinde
Nehr-i Şeria'da Ürdün nehrinde
Tathir etmek için günün birinde
Yahya'yı, İsa'yı uryan eyledik

Böyle cilvelerle vakit geçirdik
Bu enbiya ile çok iş bitirdik
Başka bir Neb-i -yüz-Zişan getirdik
Anın her nutkunu Kur'an eyledik

Küffar-ı Kureyş'i ettik bahane
Muhammed Mustafâ geldi cihane
Halkı dâvet etmek için îmane
Mürteza'yı ana ihvan eyledik

Ana kıyas olmaz asla bir nebi
Nebiler şahıdır Hâkk'ın habibi
Dünyanın ukbanın odur sebebi
Biz onu Nebi-yyüz-zişan eyledik

Hak Muhammed Ali ile birleştik
Hep beraber (Kâbe kavseyn)e gittik
O makama pek çok muhabbet ettik
(Leylet-el esra) yı seyran eyledik

Bu sözleri sanma her insan anlar
Kuş dilidir bunu Süleyman anlar
Bu sırr-ı müphemi ârifan anlar
Çünkü cahillerden pinhan eyledik

Hak ile hak idik biz ezelîde
Ta ruz-ı (eles) te, (kalû belî) de
Mekân-ı Hüda'da bezm-i Celî'de
Cemalini gördük îman eyledik

Sözlerimiz bizim pek muhakkaktır
Doğan, ölen, yapan, bozan hep Hak'tır
Her nereye baksan Hak, mutlaktır
Ahval-i vahdeti beyan eyledik

Vahdet sarayına girenler için
Hakk'ı hakk-el-yakîn görenler için
Bu sırrı HARABİ, bilenler için
Birlik meydanında cevlan eyledik

Kâr u nûn hitabı zahir olmadan
Biz bu kâinatın iptidasıyız.
Kimseler vâsıl-ı didar olmadan
Ol (kâbe kavseyn) in (evedna) sıyız

Yok iken Adem'le Havva âlemde
Hak ile Hak idik sırr-ı müphemde
Bir gececik mihman kaldık Meyem'de
Hazret-i İsa'nın öz babasıyız

(Kentü kenz) sırrının olduk âgâhı
Aynelyakîn gördük cemalullahı
Ey hace bizdedir sırr-ı ilâhî
Hünkâr Hacı Bektaş fukarasıyız

Bize peder dedi tıfl-ı Mesiha
(Rabbi erini) diye çağırdı Musa
(Lenterani) diyen biz idik ana
Biz Tur-ı Sina'nın tecallâsınız

Zahida şanımız (İnnafetahna)
HARABİ kemteri serseri sanma
Bir kılı kırk yarar kâmiliz amma
Pirim Balum Sultan budalasıyız

Derdim çoktur kangısına yanayım
Yine tazelendi yürek yaresi
Ben bu dertten kande derman bulayım
Meğer şah elinden ola çaresi

Türlü donlar giyer gülden naziktir
Bülbül cevreyleme güle yazıktır
Çok hasretlik çektim bağrım eziktir
Güle güle gelir canlar paresi

Benim uzun boylu servi çınarım
Yüreğime bir od düştü yanarım
Kıblem sensin yüzüm sana dönerim
Mihrabımdır kaşlarının arası

Didâr ile muhabbete doyulmaz
Muhabbetten kaçan insan sayılmaz
Münkir üflemekle çırağ söyünmez

DERTLİ

Ervah-ı ezelde evvelki safta (Elest) hitabında ben (Belâ) dedim
Koyma beni anasırda gılafta canım cemaline müptelâ dedim

*
* *

Ruhlar aşk deminden oldu mestane kimi küfre daldı, kimi îmane
Saf besaf olarak durdu divane kâfirler lâ dedi ben illâ dedim

*
* *

Ne çare Kün emri zuhura geldi eşya ve mahlûkat hep zâhir oldu
Her ervah kendini bir yolda buldu iman ü ikrarı ben sana dedim

Dertli çok himmeten irşad olmadı sensiz mahşer yer küşat olmadı
Çok nebiye vardım imdat olmadı şefaat kânısın Mustafa dedim

*
* *

Haraba kul olduk bezm-i âlemde âbad olsak da bir olmasak da bir
Düştük çare nedir dâma âlemde âzat olsak da bir olmasak da bir

*
* *

Aşk oduna yanmış ciğer kebabız hicr ile giryanız dide pür âbız
Yapılmış yıkılmış hane harabız bünyat olsak da olmasak da bir

*
* *

Bir Şirin elinden aşk meyin içtik Hak ile batılı farkedip seçtik
Varlık dağlarını deldik de geçtik Ferhat olsak da olmasak bir

*
* *

Ey Dertli âlemde biz şah-ı diliz Haktan hakikaten âgâh-ı diliz
Tarik-i esrara hemrah-ı diliz irşat olsak da bir, olmasak da bir.

*
* *

Sakıya meyinde nedir bu esrar kıldı bir katrası mestane beni
Şarab-ı lâlinde ne keyfiyet var söyletir efsane efsane beni

*
* *

Ref'et nikabını ey vech-i enver zulmette gönlümüz olsun münevver
Şarab-ı lâlinin lezzeti dilber gezdirir meyhane meyhane beni.

*
* *

Aşıkın çok belâ gelir başına tahammül gerektir adu taşına
Şem-i ruhsarına, aşk ateşine yanmakta seyretsin pervane beni.

*
* *

Bakmazlar DERTLİ'ye algındır diye hakikat bahrine dalgındır diye
Bir saçı Leylâ'ya vurgundur diye yazmışlar defter ü divane beni

Girdab-ı mihnette kapandın kaldın Vermedin bir yandan ses kara bahtım
Anladım gafilsin, uykuya daldın deli poyraz gibi es kara bahtım

SEYRANÎ

Hak yoluna gidenlerin asâ olsam ellerine
Er pîr vasfın edenlerin kurban olsam dillerine

Torunuyuz bir dedenin tohumuyuz bir bedenin
Münkir ile cenk edenin silüh olsam bellerine

Bir üstada olsam çırak bir olurdu yakın ırak
Kemiğimi yapsam tarak yâr zülfünün tellerine

Vücudumu kavursalar yönüm yâre çevirseler
Harman gibi savursalar muhabbetin sellerine

Vakit kalmadı durmağın kaldır SEYRANİ parmağın
Deryaya akan ırmağın katre olsam sellerine

Muhabbet küpünün olsam şarabı
Yâr beni doldurup içer mi bilmem

Mamur olmak için gönül harabı
Bir mimar eline geçer mi bilmem
Tutuşunca yanar aşkın çırası

PİR SULTAN'ım kati yüksek uçarsın
Selâmsız sabahsız gelir geçersin
Dilber muhabbetten niçin kaçarsın
Büyle midir yolunuzun türesi
Şecaatin varsa kalbinde sakla
Nasihatım dinle sakın gururdan
Bir işin önünden sonunu yokla
Nasihatım dinle sakın gururdan

Hünerin var ise yerini devşir
Bir söz söyliyecek kalbinde pişir
Ululanmak bir Mevlâya yaraşır
Nasihatım dinle sakın gururdan

Hatırın yıkarlar hatır yıkınca
Göz yaşı yenilmez taşıp akınca
El elden üstündür arşa erince
Nasihatım dinle sakın gururdan

Oku asılanın yayı yasılur
Gaziler kılıcı arşa asılur
Gurur ile kahramanlar basılur
Nasihatım dinle sakın gururdan

PİR SULTAN'ım ululer izin izle
Kemliği terkedüp eyliği gizle
Hasmın karıncaysa merdâne gözle
Nasihatım dinle sakın gururdan

ÂŞIK HASAN

Eşrefoğlu al haberi, bahçe bizim gül bizdedir
Biz de Mevlâ'nın kuluyuz, yetmiş iki dil bizdedir

Erlik midir eri yormak, ırak yoldan haber sormak
Cennetteki ol dört ırmak, coşkun akan sel bizdedir

Adem vardır cinsi semiz, aptes alır olmaz temiz
Halkı dahleylemek nemiz, bilcümle vebal bizdedir

Arı vardır uçup gezer, teni tenden seçüp gezer
Canan bizden kaçup gezer, arı biziz bal bizdedir

Kimi sofi kimi hacı, cümlemiz Hakk'a duacı
Resul-ü Ekrem'in tacı, aba, hırka, şal bizdedeir

Biz erenler gerçeeğiyiz, has bahçenin çiçeğiyiz
Hacı Bektaş köçeğiyiz, edep, erkân, yol bizdedir

Kuldur HASAN DEDEM'm kuldur, mânayı söyliyen dildir
Elif Hakk'a doğru yoldur, cim ararsan dal bizdedir.

ŞÜPHE VE İMAN

«Adam sağ tarafına baktı, üç şahıs gördü; bunlara sordu:
«Sizin adınız nedir? Makamınız kandedir?» Birisi dedi:
«Adım akıldır ve makamım baş ile beyin arasıdır.» Diğeri:
«Adım hayâdır; makamım yüz üstündedir.» Öbürü:
Adam: «Gelin, yerli yerinize girin!» dedi.
«Adım ilimdir; makamım göğüs içindedir.»

Bunlar yerli yerine gelince adam rahat oldu. Ondan sonra adam sol tarafına baktı, üç şahıs daha gördü. Bunlar çirkin, kötü kiyafetliydiler. Adam bunları görünce ürktü, heybetlerinden korktu. Onlara da sordu:

«Adınız nedir, makamınız kandedir ve size kim derler?»
Onlardan birisi:

«Adım öfkedir; makamım baş ile beyin arasındadır.»
Adam: «O yer aklın yeridir. Senin orada yerin yoktur.»
O şahıs cevap verdi: «Ben girince o gider.»
Diğeri: «Adım tamahtır; makamım yüz üstündedir.»
«Orası hayânın yeridir; senin orada yerin yok.»
O şahıs dedi: «Ben gelince o gider.»
Üçüncüsü: «Adım hasettir; makamım göğüs içindedir.»
Adam: «O yer ilmin yeridir; orada yerin yoktur.»
O şahıs: «Ben gelince o gider.» dedi.

Ey benim aziz kardeşim; onun gibi, şüphe gelince iman gider, iman gelince şüphe gider.»

SAİT EMRE

Kakuben ne göresün gözün açılmayınca
Kimseyi ne bilesün, sen seni bilmeyince
Nişan ayıt yolundan ya haber vir halünden
Bu yol sana yol virmez, nişanın olmayınca

Bir nişan ayıtmagıl yoldan dava itmegil
İki cihan mekrinden tamam kutulmayınca.
Sorar isen yolunu uzat getür elünü,
Bu yol sana yol virmez, sen azat olmayınca

Hiç azat olmayasın, azatlık bulmıyasın
Cümle sermayelerden, elün boşalmayınca.
Yola var yoldan kalma, her türlü varlık alma
Sen seni yolda bilme, yol tamam olmayınca.

Çünki yol tamam ola, SAİT denize dala,
Baki varlık kim kula, varlık ol olmayınca.

*
* *

Zahir batın bir gerek birlik eri halinde
Dünya ahret bir adım, aşk erinin yolunda
Zahirini bırakmış, sıfat-ı aşka akmış
Küllî batına bakmış, varlığı aşk elinde.

Ayrılığı unutmuş, birlik kendüde bitmiş
Varlığını garketmiş, yağmur ile selinde.
Kendi adın ayıtmaz, kendüden kabul etmez,
Bileliğin unutmaz, ayrılık yok yolunda.

Dirliğin aşka yazar, varlıktan küllî bizar
Yolun yokluğa düzer, yürür yokluk ilinde.
Bu aşıklar mezhebi, ayruk söz söyler gibi,
Cümle ilim çelebi, her türlü hallerinde.

SAİT aydur zi dirlik, dost ile olsa birlik
Ayrılmaksız bilelik, bulmuş ruzigârında.

HİMMET

Eğer dosttan belli haber sorarsan
Sana haber versin seher yelleri,
Dost illeri kanda deyu ararsan
Sana haber versin seher yelleri

Baharı açıldı mı güllerinin
Feryadı var mıdır bülbüllerinin
Doğru yolun bilir dost illerinin
Sana haber versin seher yelleri

Aşkımın ateşi tutuşup yandı,
Dud-ı ahım feleklere dayandı
Kandedir der isen güzel Efendi
Sana haber versin seher yelleri,

Derviş HİMMET kendin hayran eylemiş
Yıkıp suret mülkün viran eylemiş,
Canan illerini seyran eylemiş
Sana haber versin seher yelleri.

*
* *

Vakt-i seherde, açılur perde
Düştüğüm derdde derman sendedir.
Düşmüşüm kaldır, minnetim oldur,
Ağlarım güldür, derman sendedir.

Benim biçare kaldım âvare
Yüreke pür yare derman sendedir.
Nefs-i zalimi, gözle halimi
Sundum elimi, derman sendedir.

DERVİŞ HİMMET'E çare vuslete
Derd ü firkate, derman sendedir.

SERSEM ALİ BABA

Sofi yıkma kalbi viraneleri
Ezelden anların hali haraptır,
Niçin ta'nedersin rindaneleri
— değil içtikleri şaraptır.

Bendeyiz Haydar-i Kerrar-ı aşka
Sâikleriz dergâh-ı esrar-ı aşka
Sabitkademleriz ikrar-ı aşka
Sizce hata amma bizce sevaptır.

Masivadan meylimiz yok varlığa,
Mansur gibi rızamız var darlığa,
Sofi sen karışma bu pazarlığa
Aklın ermez bu bir başka hesaptır.

Uyan ne yatarsın şafak söküldü
Hep niyazlar kabul olur sabahtan,
Hakk'ın divanına cümle çekildi
Mü'minler maksadın buldu sabahtan,

Gönül pervaveş yandı tutuştu.
Aşkın kazanında kaynadı coştu,
Seherde uyanan Hakk'a ulaştı
Gafiller gaflette kalır sabahtan.

Kaddimiz dal olup iki büküldü,
Gözümün gevheri yere döküldü
Dilberin hayali geldi dikildi
Derdimin dermanı gelir sabahtan.

Gerçi kim bilirim noksanım çoktur,
Huda'nın indinde zerrece yoktur
Söyliyene bakma söyleten Hak'tır
Kâmiller günahın bilir sabahtan.

Sabahın hürmeti gelmez hesaba
Vasfını şerhetsem sığmaz kitaba
SERSEM ALİ serin koymuş türaba
Elıak deyüp secde kılur sabahtan.

VİRANÎ

Be yalancı felek yüze gülücü
Kani benim şah babamı neyledin
Verdiğini dönüp yine alıcı
Kani benim şah babamı neyledin.

Niceler müştaktır yüzün görmeğe
Ayağın tozuna yüzler sürmeğe
Varup kademinde biran durmağa
Felek benim Şah Baba'mı neyledin.

Bu cihanda gerçek eren kalmadı
Bir dirlik dirildi her ki ölmedi
Geldi gitti anı her can bilmedi
Felek benim Şah Baba'mı neyledin.

Kutb-u cihan idi ol şah-ı Veli
Böyle gördük ana diyeli beli
Hulk-ı Muhammed'dir mürvette Ali.
Felek benim Şah Baba'mı neyledin.

Evvel ahır nolacağın bilirdi
Erenler şahiydi hüküm kılurdı
Kâfirler görse îmane gelürdi
Felek benim Şah Baba'mı neyledin.

Bu yalancı dünya sensin bilene
Maâni bilene gavvas olana
Lâ'net sana hergiz meyyâl olana
Felek benim Şah Baba'mı neyledin.

Viraniyim mürg-i dili salarım
Secde-i şükrümü ona kılarım
Ruhuna demine gülbank dilerim
Felek benim Şah Babamı neyledin?

KOYUN ABDAL

Seni şaha gider derler
Gel gitme güzel kalender
Atan anan yüzün suyun
Terketme güzel kalender.

Hacı Bektaş değil m-atan
Hünkâr Veli değil m-öten
Kerbelâ'da mekân tutan
Gel gitme güzel kalender

Sen Hacı Bektaş oğlusun
Şu âleme dopdolusun
Sen de bir erin oğlusun
Gel gitme güzel kalender

Yedilmez oldu yedekler
Kurulmaz oldu otaklar
Harp oldu kaldı çıraklar
Gel gitme güzel kalender

Bölük bölük oldu beyler
Dikildi sayvanlar tuğlar
KOYUN ABDAL durmuş ağlar
Gel gitme güzel kalender.

GAYBİ SUN'ULLAH

Gönül gitti elimden eele giresi değil,
Hallak ile bir oldu, artık ölesi değil,
Ol bir ile bir olan, cümle âleme dolan
Böyle sultanlık kılan, kulluk kılası değil

Erişmeden vahdete, vahdetteki lezzete
Girerse de cenete, lezzet bulası değil,
Dost iline girmiyen, varın dosta permiyen
Hakk'ı bunda görmiyen, yarın göresi değil

İkiliği silmiyen, Hakk'ı bunda bulmıyan
GAYBİ kendin bilmiyen, Rabbin bilesi değil.

MİR'ATİ

Amenna söyledik hem ıkrar ettik
Erenler bezminde lâşekçesine
Bağ-ı marifette yetiştik bittik
Buy aldık bir gülden çiçekcesine.

Söylesem kelâmım gelmez takrire
Nutk-ı dernumuz sığmaz tefsire
İkrar verdik îman ettik bir pîre
Er evlâdı eriz gerçekcesine.

Gel gönül ârif ol haddini bil sen
Semi'dir, basîrdir etme şek güman
(Elhakku azharu mineşşems) iken
Sofi inat eder eşekçesine.

MİR'ATİ sözlerin gizli muamma
Ülülebsar olanlara hüveyda
Elsiziz, dilsiziz, belsiziz amma
Gezeriz âlemde erkekçesine

Zincir kâr eylemez bizlere sofi
Bin can ile bir canana bağlıyız
Anlayıp bilmişiz emr-i marûfu
Ol baki-i Adil Han'a bağlıyız.

Lâmekândan bimekâna gelmişiz
Her bir sıfat ile mukim olmuşuz
Nokta-i sır (kâf) ü (nun) u bilmişiz
(Küllü men aleyha fan) a bağlıyız.

Seçmedik yârımız ağyârimızdan
Kimse vâkıf değil esrarımızdan
Dönmedik MİR'ATİ ikrarımızdan
Hacı Bektaş Pir Sultana bağlıyız.

GEDA MUSLİ

Şol fena mülkünün vefası yoktur
Konan göçüt, nöbet bizim, yol bizim
Belâsı, kazası, mihneti çoktur
Murat bizim, istek bizim, hal bizim.
Muhammed dininin yoktur şeriki
Odur âlemlerin mülkü mâliki
Tarikimiz Hacı Bektaş tariki
Hırka bizim, nemet bizim, şal bizim
Din Muhammed dini girdik gireriz
Tarikatte ikrarımız güderiz
Katarımız Hakk'a doğru yederiz
Katar bizim, yedek bizim, mal bizim
Bir daneyiz dane gibi biteriz
Tebdil olup aslımıza yeteriz
Aşk ehliyiz gülüstanda öteriz
Bülbül bizim, gülzar bizim, gül bizim.
GEDA MUSLİ eder niçin ölürüz
Evvel ahır aslın böyle biliriz
Biz göçeriz gâh bu mülke geliriz
Meyyit bizim, götüren biz, sal bizim.

CEYHUNİ

Ey şah-ı velâyet Hayder-i kerrar
Kerrar oldu ismin keramet ile
Keramet sendedir gün gibi izhar
Esrarın söylenir rivayet ile
Rivayettir senden bürc-i şeriat
Şeriatten baît olmaz tarikat
Tarikatten ifşa olur hakikat
Hakikati ndilde şecaat ile
Şeceaatin duydu CEYHUNİ geda
Gedayı babından eyleme cüda
Cüda etmek değil lâyık şanına
Mürteza okunur tilâvet ile

Rah?ı hakikate dil oldu bende
Biz sırr-ı (illâ)nın tevellâsıyız
Mert olan nâmerde olmaz şermende
Biz anların evvel teberrasıyız.
Sirişk-i çeşmimden döner âsiyap
Yaş yerine gözden dökerim hunâp
Teşnediller bizden hep oldu sîrap
Biz kuru çeşmenin baş sakasıyız.
CEYHUNİ çok vakit gurbette kaldım
Ömür telef edip kuruyup kaldım
Şöylece temeleden çürüyüp kaldım
Ceyhuni'yiz lâkin kum dery'sıyız.

KÂTİBİ

Sana bir nasihatım var
Hele gel yanıma kardaş
Uzaktan arayıp gezme
Gitme ilden ile kardaş
Yarar isen dosta yara
Bulasın derdine çare
Bir suyun geçidin ara
Gitmeyesin sele kardaş,
İman eyle kıyamete
Düşmeyesin siyasete
Karga isen necasete
Ayırasan bala kardaş
Dünya bir acayip haldır
Kimi elif kimi daldır
Bu bir başka derin göldür
Düşmeyesin göle kardaş.
KÂTİBİ geldi urfana
Çok şükür olsun Süphan'a
Halin arzeyle sultana
Minnet etme kula kardaş

FİATI 300 KURUŞ

İstanbulda, Ankara Caddesinde 131 No lu

Gayret Kitabevinde satılan mühim eserler :

		Kuruş
Kur'anı-ı Kerim		25.00
Kur'an-ı Kerim (Yeni Harflerle Arapça)		16.00
Kur'an-ı Kerim (Türkçe tam tercümesi		20.00
İmam Gazali M. Ali Okhan		4.00
Seyyid Ahmet Rüfaî M. Ali Okhan		3.00
Seçme Çocuk Romanları (Ciltli)		25,00
Ruh Külliyatı		3000
Ruhlar Arasında	B. Ruhselman	500
Ruh Kuvveti	W. Crooks	500
Muhiddini Arabî	M. Ertuğrul	400
Abdülkadir Geylâni	»	300
Ruh ve Ölüm Ötesi	»	300
Hacı Bayram Veli	M. Ali Okhan	200
Kırklar Meclisi	K. Burcoğlu	150
Vasiyetname	Dr. Aleksi Karel	150
Mesih Paşa İmamı	S. Ayverdi	500
Kur'an-Ayet ve Remizler	G. Cemil Conk	75
Kur'andan Moral Hükümler	G. Cemil Conk	75
Dünya Meşhurları Cilt		1500
Felsefe Külliyatı »		1500
İslâm Büyükleri »		2000
Eneid 1 - 2	Virjiliüs	750
Allah	B. Ruhselman	500
Hz. Ali	M. Ertuğrul	300
Pratik Manyetizma	Dr. Deby	500
Yusufcuk	S. Ayverdi	500
İnsan ve Şeytan		500